VEILIG FEESTEN

Alcohol- en drugpreventie tijdens het uitgaan

 Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen vzw
Vanderlindenstraat 15 | 1030 Brussel | T 02 423 03 33 | F 02 423 03 34 | vad@vad.be | www.vad.be

COLOFON

Redactie
Wouter DeVriendt
Tina Van Havere
Elke Fontaine

Verantwoordelijke uitgever
F. Matthys, Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel

eerste herziene versie: januari 2006

VAD, Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen vzw
Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel
T 02 423 03 33 | F 02 423 03 34 | vad@vad.be | www.vad.be

Ondersteuning:
Jan De Smet, preventiewerker, VAGGA-altox; Tom Meirte, stafmedewerker, steunpunt Jeugd; Nele Van Nevel, preventiewerker; CGG Noord West-Vlaanderen, Ilse Himpe, preventiewerker, CGG LARGO.

VAD

VAD, Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen vzw, overkoepelt het merendeel van de Vlaamse organisaties die elk vanuit hun eigen invalshoek werken rond de thematiek van alcohol, illegale drugs, psychoactieve geneesmiddelen en gokken: opzetten van registratie of onderzoek, uittekenen van preventieprogramma's, hulp op maat, ... VAD tracht dit alles op elkaar af te stemmen. Cruciaal hierbij zijn studie en onderzoek, uitstippelen van een preventie- en hulpverleningsaanpak, informatieverstrekking, vorming en beleidsvoorbereiding. VAD is erkend door de Vlaamse overheid. Meer info: www.vad.be.

De DrugLijn

De DrugLijn, een informatie-initiatief van VAD, is de telefoonlijn waar iedereen –anoniem en vertrouwelijk– terechtkan met vragen over alcohol, illegale drugs, psychoactieve geneesmiddelen en gokken. Oproepen worden beantwoord door een team van vaste medewerkers en vrijwilligers. De DrugLijn is open van maandag tot vrijdag, van 12u tot 21u, en op zaterdag van 15u tot 21u. Gesloten op zon- en feestdagen. De vragen waarmee je bij de DrugLijn terechtkan, kunnen enerzijds gaan over drank, drugs, pillen of gokken en anderzijds over algemeen advies, hulp of preventie. Info over de DrugLijn, drugs en drugnieuws is er ook binnen muisbereik via www.druglijn.be.

C.A.T. Preventiehuis; deelwerking van CGG ECLIPS vzw

Het C.A.T. Preventiehuis, deelwerking van CGG Eclips, richt zich met zijn preventie en vroeginterventiewerking tot de omgeving van –potentiële– gebruikers. Het C.A.T. Preventiehuis heeft zowel een aanbod voor de familiale omgeving als voor intermediairen uit diverse sectoren (jeugdwerk, horeca, sport, onderwijs, politie, lokaal beleid...). Je kan er terecht voor algemene informatie, vorming en training voor begeleiders, inhoudelijke ondersteuning van preventieprojecten, coaching bij het uitwerken van een beleid en advies bij het omgaan met gebruikers. De medewerkers van het C.A.T. zijn actief in Oost-Vlaanderen, behoudens het Waasland en Dendermonde. Meer info: www.catinfo.be.

Inhoudstafel

Inleiding

Wekelijks organiseren tal van jeugdwerkorganisaties fuiven voor jongeren. Ook het commerciële circuit zorgt voor een bruisend uitgaansleven.
Met de organisatie van fuiven voorzien jeugdwerkingen een zinvolle vrijetijdsbesteding en houden ze daardoor jongeren van de straat en uit de verveling (VFJ, 2001). Via de inkomsten kunnen tal van jeugdwerkorganisaties dan weer hun jaarwerking op een betaalbare en gevarieerde wijze continueren. Kortom, door het organiseren van fuiven vervullen jeugdwerkorganisaties een belangrijke maatschappelijke functie.

Fuiven, vrijetijdsbesteding nummer één

Fuiven is de favoriete uitgaansvorm van de Vlaamse jeugd tussen 13 en 25 jaar. Het krijgt van de meeste jongeren ook een positieve betekenis toegeschreven: in een gemoedelijke sfeer plezier maken met vrienden op hun favoriete muziek (Vettenburg et al., 2002).
Zo blijkt uit de leerlingenbevraging[1] dat driekwart van de leerlingen (12-18 jaar) ooit naar een fuif is geweest.
Uit het onderzoek naar fuivenbeleid (Vettenburg et al., 2002) bij de Vlaamse (schoolgaande) jeugd zegt ongeveer 85% van alle jongeren wel eens naar een fuif te gaan. Negen op de tien fuivers gaat zelfs geregeld naar fuiven buiten de eigen gemeente omdat het fuivenaanbod in de eigen gemeente niet volstaat. Het hogere percentage jongeren dat aangeeft wel eens naar een fuif te gaan in vergelijking met de cijfers van de leerlingenbevraging van VAD kan te maken hebben met het feit dat het onderzoek naar fuivenbeleid zich niet beperkt heeft tot het secundair onderwijs maar zich ook richt naar jongeren tot 25 jaar die reeds werken.

Organisatoren hebben nood aan zuurstof

Het uitgaansleven heeft te kampen met een negatieve beeldvorming vanwege buurtbewoners en beleidsmakers. Zo worden feestende jonge mensen regelmatig gelinkt aan het gebruik van uitgaansdrugs[2] en dit komt de naam van de organisator niet ten goede. Door het feit dat ze vaak in een negatief daglicht worden geplaatst, klagen organisatoren dat er te snel repressief opgetreden wordt bij problemen. De reorganisatie (2001) van de politiediensten in politiezones heeft dit nog versterkt (Vettenburg et al., 2002).

Tegelijkertijd geven organisatoren aan dat zij een grote verantwoordelijkheid dragen in het ombuigen van deze negatieve beeldvorming en het oplossen van tal van praktische problemen. Organisatoren hebben meer dan ooit nood aan vernieuwende drugpreventie-initiatieven die vertrekken vanuit een positieve en opbouwende invalshoek.

---

[1] VAD organiseert jaarlijks een bevraging bij leerlingen van het secundair onderwijs. Het is een manier om onder meer informatie te verzamelen over attitudes van leerlingen t.o.v. drugs en over hun eigenlijk druggebruik.
Meer info: http://www.vad.be/werkterreinen/preventie/sectoren/onderwijs/wat.html en http://www.vad.be/werkterreinen/studond/wat/loprojecten/leerlingen.html

[2] Uitgaansdrugs zijn drugs die in de context van het uitgaan (voor, tijdens of erna) gebruikt worden. Ze hebben net als alle drugs een invloed op onze geest en worden met dat doel gebruikt. Voor uitgaansdrugs geldt dat ze veelal gebruikt worden als versterking van de zintuiglijke ervaringen waarbij fun maken en genieten centraal staan. Het gebruik is functioneel om deze ervaringen intenser te beleven. Ze kunnen ook volgens hun effecten ingedeeld worden. De belangrijkste uitgaansdrugs zijn alcohol en GHB (verdovend effect); cannabis (bewustzijnsveranderend effect); XTC en aanverwante (stimulerend en bewustzijnsveranderend effect); speed, cocaïne en energy drinks (stimulerend effect).

Een praktisch werkinstrument

'Veilig feesten' wil voor preventiewerkers een werkinstrument zijn dat de toepassing van drugpreventie concreet en tastbaar maakt. Dit door in *deel 1 achtergrondinformatie* te geven over (1) de link tussen muziek, uitgaan en drugs en (2) drugpreventie in het uitgaansleven.
In *deel 2* wordt een overzicht gegeven van *praktische richtlijnen* die in de eigen organisatie en op een lokaal overleg ingepast kunnen worden. Met name: samenwerking tussen verschillende partners, creëren van een veilige en gezonde fuifinfrastructuur, communiceren van preventieboodschappen, verantwoord schenken en bewust omgaan met alcohol op de fuif, eerste hulp en medische interventies bij drugincidenten, toezicht en controle op de veiligheid, beleidsmatig werken en steekfiches met de respectievelijke taken en verantwoordelijkheden van elke partner.

'Veilig feesten' is geschreven voor preventiewerkers en al wie zich in de materie wil verdiepen. Voor 'hapklare tips' verwijzen we naar de brochures Feestwijzer voor het jeugdwerk en Feestwijzer voor het uitgaansleven.

DEEL 1: ACHTERGRONDINFORMATIE

1. UITGAANSCULTUUR, MUZIEK EN DE LINK MET DRUGGEBRUIK

Het verband tussen uitgaansdrugs, muziek en nachtleven is veelvuldig aangetoond. Al in de jaren 1930 gebruikten underground jazzmusici marihuana en cocaïne voor recreatieve doeleinden. In de jaren 1960 werden amfetamines, hallucinogenen en een reeks psychoactieve geneesmiddelen aan het lijstje toegevoegd door het rock-and-rollfenomeen en in de eind jaren 1970 door de punkscène. In de jaren 1980 deed MDMA beter bekend onder de naam 'ecstasy' (XTC) zijn intrede in delen van Europa en werd het steeds vaker gebruikt in de dancescène (Olszewski & Burkhart, 2002). Tien jaar later hebben de dancemuziek en XTC ook hun weg gevonden naar Vlaanderen. Dit ging hand in hand met de opkomst van de New Beat en het ontstaan van de eerste megadiscotheken. Nadien heeft het fenomeen zich met een hoge snelheid wijd verspreid.

1.1. Alcohol, de meest gebruikte uitgaansdrug

Niet alleen het gebruik van illegale uitgaansdrugs (bijvoorbeeld XTC, speed, cocaïne, cannabis enzovoort) is verbonden aan het uitgaansleven. Boven alles is alcohol de meest gebruikte uitgaansdrug (Van Havere et al., 2004). Bijna iedereen die uitgaat consumeert één of meerdere glazen alcohol.

Uit de leerlingenbevraging van VAD (Kinable, 2004) in het secundair onderwijs blijkt dat zeven op de tien leerlingen het voorbije jaar alcohol gedronken heeft. De meerderheid geeft hierbij occasioneel gebruik aan. Het stijgend alcoholgebruik loopt sterk gelijk met de evolutie in het uitgaansleven van de jongere (Bernaert & Kinable, 2003). Als jongeren op een leeftijd komen waarop ze vaker uitgaan, merken we dat ze ook frequenter alcohol consumeren. Verder blijkt uit de resultaten dat één op de zeven leerlingen illegale uitgaansdrugs gebruikte tijdens het jaar voorafgaand aan de leerlingenbevraging. Het gaat hier in hoofdzaak om cannabis. Andere uitgaansdrugs, zoals speed en XTC, werden maar door een beperkt aantal leerlingen gebruikt.

	Niet gebruikt laatste jaar	Occasioneel gebruik[3]	Regelmatig gebruik[4]	Totaal laatste-jaarsgebruik
Alcohol	29,8	40,9	29,3	70,2
Energy drinks	57,8	30,8	11,4	42,2
Smart drugs	99,6	0,3	0,1	0,4
Cannabis	85,1	9,3	5,7	15,0
XTC	98,4	1,3	0,3	1,6
Amfetamines	98,6	1,1	0,3	1,4
Cocaïne	98,6	1,3	0,1	1,4
Tripmiddelen	99,3	0,6	0,1	0,7
Vluchtige snuifmiddelen	99,2	0,5	0,3	0,8

Tabel 1: frequentie van gebruik (in %) + totaal laatstejaarsgebruik (Kinable, 2004)

[3] occasioneel: 1 keer per maand of minder; meerdere malen per maand
[4] regelmatig: 1 keer per week; meerdere malen per week; dagelijks

1.2. Kwantitatief onderzoek naar trends in druggebruik

Beschrijvende resultaten

Uit het *Partywise* onderzoek naar trends in druggebruik en kenmerken van druggebruikers in het uitgaansleven[5], uitgevoerd door VAD (Van Havere et al., 2004), blijkt eveneens dat het gebruik van alcohol algemeen verspreid is. Maar liefst 94% heeft ooit alcohol gedronken, waarvan 68% regelmatig.

De respondent die deelnam aan het onderzoek:

- 64% mannelijk, 36% vrouwelijk
- gemiddeld 22 jaar met de grootste groep tussen 16 en 28 jaar
- ½ werkt, ½ studeert
- ¾ luistert het liefst naar dance, ½ is ook te vinden voor rock, pop en zuiderse latino muziek
- ¼ bezoekt regelmatig (gemiddeld 5 keer per maand) een jeugdhuis

Van alle party respondenten heeft 52,6% in het laatste jaar illegale drugs gebruikt. Bijna iedereen van de groep gebruikers gebruikt cannabis occasioneel of regelmatig (samen: 48.5%). 18.9% van alle respondenten heeft in het laatste jaar XTC gebruikt, 11.3% cocaïne. Bij verschillende drugs (XTC, speed, cocaïne) zien we dat het gebruik beperkt blijft tot overwegend experimenteel gebruik. De leeftijd van de respondenten in het trendonderzoek ligt hoger dan de leeftijd van de leerlingen uit de leerlingenbevraging. Dit is een mogelijke verklaring voor het hogere middelengebruik. Ook de setting (clubs, dance evenementen, zomerfestivals) waarin het trendonderzoek heeft plaatsgevonden kan een invloed hebben gehad.

	Niet gebruik	**Occasioneel gebruik**	**Regelmatig gebruik**	**Totaal laatste-jaarsgebruik**
Alcohol	6.0	26.1	67.9	94.0
Energy drinks	40.0	42.4	17.7	60.1
Smartdrugs	90.5	7.7	1.9	9.6
Cannabis	51.6	17.0	31.5	48.5
XTC	81.2	14.9	4.0	18.9
Speed	90.3	7.8	1.9	9.7
Cocaïne	88.5	9.3	2.0	11.3
Psylo's/paddo's	90.7	8.4	0.9	9.3
LSD	97.9	1.9	0.2	2.1

Tabel 2: frequentie van gebruik (in %) + totaal laatstejaarsgebruik (Van Havere et al., 2004)

Nieuwe trends

Als nieuwe trends worden stijgend cannabis- en cocaïnegebruik aangegeven. Ook van een stijgend gebruik van speed en GHB[6] wordt melding gemaakt, hoewel dit eerder beperkt blijft in de cijfers. Ook is er de vaststelling dat XTC een blijver is in het uitgaanscircuit.
Het combineren van verschillende middelen valt over de hele lijn op. De helft van de respondenten die het laatste jaar illegale drugs gebruikten, combineert regelmatig alcohol met

[5] Het trendonderzoek werd gehouden in clubs, dance events en op rockfestivals
[6] GHB is beter gekend als zogenaamde 'vloeibare XTC'. Partywise houdt het liever op de term GHB (: gammahydroxiboterzuur) vermits deze uitgaansdrug niks te maken heeft met XTC. XTC heeft een stimulerend effect terwijl GHB een verdovend effect heeft.

illegale drugs en ¼ combineert regelmatig illegale drugs met andere illegale drugs. De meest gebruikte combinaties zijn: alcohol en cannabis, cannabis en XTC en alcohol en XTC.

Andere trends die opvallen zijn de steeds jongere startleeftijd, het gemakkelijker ter beschikking hebben en de grotere acceptatie van het druggebruik onder het uitgaanspubliek. Welke middelen echter gebruikt worden, is geen vaststaand gegeven maar wordt mee bepaald door een trendgevoelig fenomeen, met name: het uitgaansleven.

1.3. Maatschappelijke en economische betekenis

Wat opvalt, is de veranderende maatschappelijke betekenis van uitgaansdrugs. Ze worden steeds nadrukkelijker gebruikt als versterking van veelal zintuiglijke ervaringen. Het gebruik is vaak functioneel om deze ervaringen intenser te beleven en dit vaak non-stop een hele nacht. Het gebruik van uitgaansdrugs als verzet tegen de maatschappelijke orde of als uiting van een (sub)cultuur wordt steeds minder belangrijk.
Vandaag de dag maakt recreatief gebruik van uitgaansdrugs voor sommigen deel uit van een leefwereld waar genieten en 'fun' centraal staan. De motieven die jonge mensen zelf aanhalen voor het gebruik van uitgaansdrugs zijn: genieten van het dansen, voor de 'fun', zich goed voelen, vluchten uit de realiteit, sociaal contact, stimuleren van zintuiglijke ervaringen, betere seks en zich ontspannen (Calafat et al., 1999).

Het gebruik van uitgaansdrugs sluit ook naadloos aan bij het consumptiepatroon en de levensstijl van een niet onbelangrijke groep jongeren. Het geeft aan hoe de uitgaanscultuur bij veel mensen een plaats verworven heeft in het dagelijkse leven. De economische betekenis wordt duidelijker wanneer we zien dat naast de muziek- en jongerenmedia, ook de alcoholindustrie en andere fabrikanten van bijvoorbeeld mobiele telefoons, sportschoenen, kleding, banken enzovoort handig inspelen op het hippe uitgaansimago en hun producten hieraan verbinden.

2. Drugpreventie in het uitgaansleven

Sinds eind jaren zestig krijgt het aan populariteit winnende uitgaansleven vrijwel eenzijdig te maken met een repressieve aanpak die aanvankelijk tot doel had de bevolking wakker te schudden omdat de fysieke en morele gezondheid van de jeugd door drugs ernstig werd bedreigd. Het optreden van politie bleef niet onopgemerkt voor (sensatiebeluste) media die een verdere polarisering in de hand werkte door een eenzijdig problematisch beeld op te hangen van de uitgaande jeugd (Vercaigne & Walgrave, 1995). Resultaat: jongeren voelen zich geviseerd en bij zowel de overheid als de publieke opinie ontstaat een negatief beeld van het uitgaansleven.
Zonder de functie van een repressieve aanpak te miskennen, is het de vraag of een repressieve aanpak in verhouding staat tot de (acute) gezondheidsrisico's waaraan fuivers zich blootstellen of blootgesteld worden?

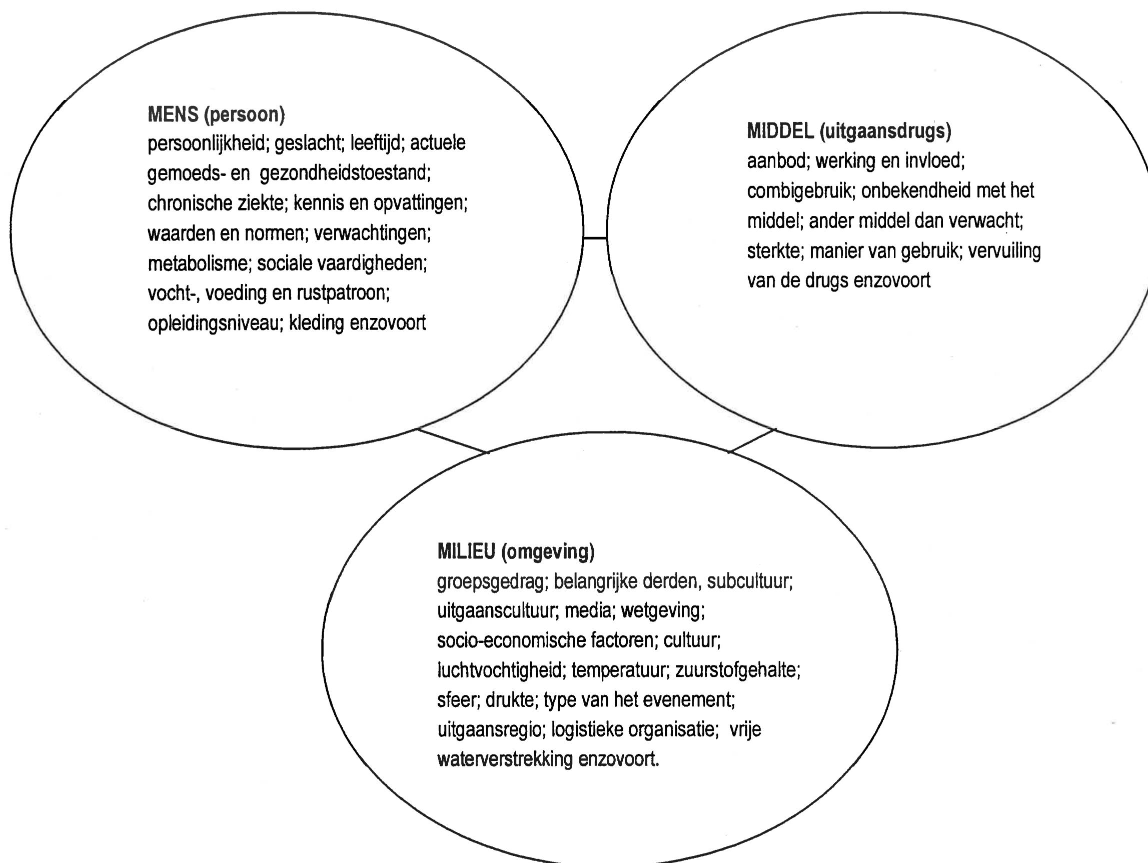
2.1. Welzijn en gezondheid staan centraal

Preventie vanuit welzijn- en gezondheidsperspectief in het uitgaansleven bleef al die tijd fragmentair. De invloed bleef beperkt tot het trekken aan de alarmbel. Maar recent is er een positieve evolutie merkbaar. Zo neemt het aantal drugpreventie-initiatieven in het uitgaansleven vanuit gezondheidsperspectief geleidelijk aan toe. Dit blijkt ook uit de gingerdata[7] waar we voor het uitgaansleven een duidelijke stijging van preventie-activiteiten zien tussen 2000 en 2003 (Rosiers, 2004).

Vernieuwend is dat preventie de drugthematiek vanuit een positieve invalshoek benadert waarbij de kwaliteit van het uitgaan én de gezondheid van het individu en de omgeving voorop staan. Hierbij wordt niet langer uitgegaan van een drugvrije samenleving maar van de idee dat druggebruik als een inherent gedrag in onze samenleving aanwezig is (Geirnaert et al., 2002). Een realistische benadering dus zonder het gebruik van uitgaansdrugs goed te keuren, noch te promoten. Er wordt niet alleen gefocust op de uitgaansdrugs maar ook op de fuiver en de uitgaanslocatie. Nog te vaak wordt onderschat in welke mate andere factoren dan uitgaansdrugs (cf. schema hieronder) bepalen of iemand zich al dan niet blootstelt of blootgesteld wordt aan allerhande risico's. Dit geldt ook voor wie geen uitgaansdrugs gebruikt.

[7] Ginger is een registratiesysteem waarmee VAD een gesystematiseerd overzicht van preventieactiviteiten wil krijgen. De deelnemers kunnen we opsplitsen in 3 groepen: lokale, regionale en Vlaamse preventiewerkers.

MMM-schema

2.2. Naar een omschrijving voor drugpreventie

Drugpreventie kan omschreven worden als doelbewuste en systematische initiatieven die, in functie van het bevorderen en behouden van het welzijn en de gezondheid van de doelgroep, steeds eerder pogen te anticiperen op risicofactoren, maximaal offensief zijn, een globale aanpak uitbouwen, op een participatieve manier werken en een democratisch karakter hebben (Vettenburg et al., 2003).

Drugpreventie wil hierbij vanuit een gezondheids- en welzijnsperspectief individu en samenleving deskundiger maken in het omgaan met alcohol en andere drugs. Afhankelijk van het product, de omstandigheden, de leeftijd en andere kenmerken van de (niet-) gebruiker worden de doelstellingen gedifferentieerd (De Maeseneire & Vandenberghe, 2003):

- *Aanmoedigen van niet-gebruik*: alcohol- en ander druggebruik mag nooit de norm zijn; er zijn diverse situaties en omstandigheden waarin niet-gebruik de enig veilige en gezonde keuze is (verkeer, werk, zwangerschap enzovoort); ook leeftijd en andere aanwezige risicofactoren (bijvoorbeeld gezondheidsaspecten) zijn hier bepalend.
- *Uitstellen van experimenteergedrag*: hoe jonger men met verschillende vormen van alcohol- en ander druggebruik gaat experimenteren, hoe groter de kans op later probleemgebruik; preventie-initiatieven naar jongeren toe moeten ook gericht zijn op het uitstellen van de beginleeftijd.
- *Verantwoord gebruiken*: ondersteunen van bewust en verantwoord gedrag op basis van correcte informatie en persoonlijke en sociale vaardigheden (weerbaarheid).
- *Vroegtijdig ingrijpen*: hoe sneller problemen worden gedetecteerd, hoe groter de kans op herstel.

- *Schade beperken*: dit kan variëren van het verminderen van de risico's, structurele interventies tot maatregelen op het niveau van persoonlijk en maatschappelijk functioneren.

Schade beperken of harm reduction kunnen we omschrijven als een aanpak die de negatieve gevolgen van het gebruik van drugs wil verminderen voor de gebruikers, hun omgeving en de samenleving. Het essentiële kenmerk van harm reduction is het nastreven van een vermindering van druggebonden risico's, waarbij het succes van de aanpak niet noodzakelijk afhankelijk is van een daling van het gebruik. Het is een pragmatische aanpak waarbij kort op de bal gespeeld wordt. De harm-reductionaanpak is vrij van waardeoordelen, wat betekent dat er geen morele uitspraken gedaan worden over bijvoorbeeld het alcohol- en druggebruik. Ten slotte staat een participatieve aanpak centraal waarbij de gebruiker als actieve partner erkend wordt (Kinable & De Maeseneire, 2003).
Harm reduction is in deze benadering niet in tegenspraak met abstinentie of geheelonthouding. Concreet betekent dit 'de veiligste optie is geen drugs gebruiken', of nog: 'wie geen risico's wil lopen, gebruikt geen drugs' (DeVriendt, 2003).

In de preventiepraktijk betekent dit dat vanuit een algemene visie op drugpreventie preventieprogramma's op maat van specifieke doelgroepen worden uitgetekend.
Dit geldt ook voor het uitgaansleven dat op zich ook zeer verscheiden is qua subscènes, type locaties, doelgroepen en gebruik van uitgaansdrugs. Dus binnen het preventieterrein van het uitgaansleven zal de preventieaanpak gedifferentieerd worden.

Iedereen die het nachtleven induikt – zowel recreatieve druggebruikers als niet-gebruikers – – kan geconfronteerd worden met gezondheidsrisico's. Vaak wordt onderschat in welke mate andere factoren dan de drank of drugs bepalen of (en in welke mate) iemand in de problemen kan komen tijdens het uitgaan. 'Wijs' uitgaan staat of valt dus niet alleen met het gebruik van uitgaansdrugs. Ook persoonsgebonden factoren (bijvoorbeeld gezondheid, conditie, stofwisseling, vocht-, voedings- en rustpatroon...) en omgevingsfactoren (bijvoorbeeld drukte, sfeer, temperatuur, inrichting, vervuiling van de drugmarkt, type muziekevenement...) spelen een belangrijke rol. Een hele resem van aspecten bij het uitgaan kan dus potentieel voor gezondheidsproblemen zorgen, ook voor wie zelf geen drank of drugs gebruikt.

Deel 2: Praktische richtlijnen

1. Inleiding

Onder de fuiven merken we een grote verscheidenheid: het kan gaan van een kleine plaatselijke fuif met 100 fuifgangers tot grote fuiven waar enkele duizenden uitgaanders uit de eigen en omliggende gemeenten op afkomen. Afhankelijk van het type organisatie, fuifinfrastructuur en soort activiteit (bijvoorbeeld fuif, festival, concert, dance evenement) zullen andere richtlijnen geaccentueerd worden. Deze richtlijnen worden dus best hertaald op maat.

Bovendien zal niet elke organisatie de financiële en organisatorische middelen hebben om alle richtlijnen te integreren. In dat geval is het belangrijk om op een evenwichtige manier prioriteiten te leggen. Deze feestwijzer heeft als doel de praktische richtlijnen rond veilig en gezond uitgaan te bundelen zonder veel extra belasting met zich mee te brengen voor de organisator. De organisator zal merken dat aan heel wat richtlijnen reeds voldaan wordt wat een bevestiging is van de gedane inspanningen. De praktische richtlijnen omvatten:

- ➔ Samenwerking tussen de verschillende partners
- ➔ Een veilige en gezonde fuifinfrastructuur creëren
- ➔ Preventieboodschappen communiceren
- ➔ Verantwoord schenken en bewust omgaan met alcohol op de fuif
- ➔ Eerste hulp en medische interventies bij drugincidenten
- ➔ Toezicht en controle om de veiligheid te vrijwaren
- ➔ Steekfiches

Waar nodig en relevant wordt naar de regel- en wetgeving verwezen. In deze leidraad stellen we creativiteit, flexibiliteit van elke partner en maatwerk binnen de lokale context voorop. Kortom, we hopen dat het aanreiken van praktische richtlijnen een stimulans betekent om (verder) werk te maken van een veilig en gezond uitgaansleven en de communicatie tussen de diverse partners bevordert.

2. Samenwerking tussen de verschillende partners

Basisvoorwaarde om een veilige en gezonde uitgaansomgeving voor fuivers te verzekeren is dat organisatoren van fuiven en evenementen en (lokale) overheid op een constructieve manier samenwerken (Huberts et al., 1995). Hierbij kunnen veel partners betrokken worden: jeugdwerkorganisaties, politie, brandweer, medische hulpdiensten, gemeentebestuur, zaaluitbater, (drug)preventiewerker...

Bij deze samenwerking, die uitgaat van een gedeelde verantwoordelijkheid om de gezondheid van feestvierders te promoten en te beschermen, heeft elke partner baat. De **lokale overheid** (college van Burgemeester en Schepenen, gemeenteraad enzovoort) weet in het kader van de wet op de openbare orde[8] de rust, de veiligheid en de gezondheid op zijn grondgebied te garanderen.
De **organisatoren** die gesteund worden door de lokale overheid (lees: beleidsmakers) weten waar ze aan toe zijn en tonen aan dat ze geen laissez faire houding aannemen ten aanzien van uitgaansdrugs. Een samenwerking met het lokale bestuur en een inzet tot preventief werken komen ook het imago van de organisatoren ten goede.

De lokale overheid en de organisatoren kunnen zich bij deze stappen laten bijstaan door de **drugpreventiewerker** of drugcoördinator die een belangrijke scharnierfunctie vervult tussen de verschillende partners (adressen van preventiewerkers zie http://www.vad.be/werkterreinen/preventie/partners/regio.html).

Een eindverantwoordelijke zorgt er dan voor dat alles op elkaar is afgestemd en is tevens de contactpersoon voor alle partners.

In hoofdstuk 8 'Beleidsmatig werken' gaan we dieper in op de rol van de verschillende partners.

Checklist

Focus: Samenwerking tussen de verschillende partners	**Or**	**Pr**	**Lo**
Duid een eindverantwoordelijke aan	x		
Plan voorafgaandelijk aan grote fuiven of evenementen een overleg met alle partners en maak duidelijke afspraken	x	x	x

Or = Organisator
Pr = Preventiewerker
Lo = Lokale overheid

[8] De organisatie van een fuif noodzaakt een rustig, vredig en ongevalvrij verloop, wat in algemene termen wordt omschreven door het begrip openbare orde. De verantwoordelijkheid voor de openbare orde wordt gedragen door de (lokale) overheid. Het is de gemeenteraad die politieverordeningen of -reglementen betreffende de openbare orde kan uitvaardigen. Dit kan bijvoorbeeld inhouden: de verplichting een inwendig veiligheidsreglement op te stellen, dat op een voor het publiek zichtbare plaats is opgehangen en tot doel heeft het publiek voor te lichten; het verbod om drank te verkopen in glazen; het verbod of de beperking van de verkoop van alcoholhoudende dranken; de plicht om als inrichter van een publiek toegankelijke fuif hiervan melding te doen aan de burgemeester.

3. Een gezonde en veilige fuiflocatie creëren

Een fuif of evenement organiseren is een hele klus. De vaak ondoorzichtige en complexe wetgeving maakt het er vaak niet gemakkelijker op. Een geschikte en vergunde fuiflocatie vinden is dan ook niet altijd even gemakkelijk.

Bij het creëren van een gezonde en veilige fuiflocatie gaat het niet alleen over de buurt waarin de locatie gelegen is (bijvoorbeeld geluidsoverlast) of de bereikbaarheid (bijvoorbeeld openbaar vervoer). Ook het wettelijk toegelaten aantal personen, brandveiligheid, hygiënische sanitaire voorzieningen enzovoort zijn van belang. Daarnaast is er ook nog het karakter van de locatie: gaat het om een permanente fuifzaal of is het een locatie waar occasioneel fuiven plaatsvinden?

Naast een goede inrichting van de locatie, is het ook belangrijk preventief te werken rond omgevingsfactoren als overbevolking, uitdroging, oververhitting en klimaatbeheersing, ..., allemaal factoren die mee gezondheidsproblemen kunnen uitlokken of versterken, ook voor wie geen uitgaansdrugs gebruikt.
Het zijn meteen efficiënte preventiemaatregelen die de uitgaander niet het gevoel geven geviseerd te worden.

De organisator staat hier niet alleen voor. Eén van de belangrijke partners bij het creëren van een gezonde en veilige uitgaanslocatie is de zaaluitbater. Of de verantwoordelijke uitbater de gemeente of de parochie is of een privé-uitbater die zijn zaal verhuurt; de locatie moet technisch in orde zijn en geschikt om fuiven te laten plaatsvinden. Andere gemeentelijke diensten zoals bijvoorbeeld de dienst leefmilieu kan je wegwijs maken uit de soms toch wel technische en ingewikkelde materies zoals de VLAREM II wetgeving.

3.1. Inrichting van de locatie

Cruciaal element bij de keuze van een fuiflocatie is de inrichting. Dit heeft ten eerste een belangrijke invloed op de sfeer en dus op het verloop van de fuif. Ook het publiekscomfort speelt hierin een bepalende rol. Of nog klantgericht werken voor de ene, welzijn en gezondheid van het individu voor de andere.
Ten tweede moet men bij de inrichting ook ingaan op mogelijke fysieke risico's die gepaard gaan met het uitgaan. Daarom is het goed dat er een veiligheidsplan is uitgetekend.

> Een veiligheidsplan legt de organisator best vast in een draaiboek waarin alle technische vereisten en veiligheidsreglementen terug te vinden zijn. Waarmee hou je zoal rekening bij de aankleding van de locatie? Welke richtlijnen gelden bij het plaatsen van elektrisch materiaal? Indeling van de locatie? Gebruik van communicatiemiddelen? Verlichting? Ook kan je hierin vastleggen hoe de op- en afbouw gestructureerd wordt.

3.2. Overbevolking

Heel vaak is de avond voor een organisator geslaagd wanneer er veel volk over de vloer geweest is. Dit betekent immers veel inkomsten die voor de verdere jaarwerking gebruikt kunnen worden. Maar een avondje feesten is ook pas succesvol wanneer alles vlot verlopen is en mensen voldoende ruimte hadden om te dansen. Vermijden dat bezoekers het benauwd krijgen doe je door overbevolking te voorkomen. Enkel dan kan een uitgaansavond op een veilige en gezonde manier verlopen.

Om te weten hoeveel mensen er veilig en gezond kunnen ontvangen worden, dien je te weten welke minimumoppervlakte er voorzien moet worden per persoon[9]. Een persoon aan de ingang kan dan het aantal bezoekers tellen, terwijl iemand aan de ingang het aantal verlaters telt. Dit wordt vergemakkelijkt als de inkom zo opgesteld is dat er een vernauwing is dmv dranghekken. Krijg je een toeloop van mensen dan heb je ze op deze manier ook onder controle.

In de praktijk is het de lokale brandweer die voor elke fuiflocatie een preventieverslag opstelt inzake de maximumcapaciteit. Dit gebeurt éénmalig in het kader van brandveiligheid. Naast het aantal aanwezigen wordt het aantal voorziene nooduitgangen en vluchtwegen, de indeling van de fuiflocatie, de veiligheidsverlichting en het gebruik van veilige elektrische installaties in rekening gebracht. De brandweer geeft advies aan de burgemeester die de beslissing neemt.

Alle inspanningen om zich aan de capaciteitslimiet te houden, zijn evenwel zinloos indien bijvoorbeeld de helft van de aanwezigen zich op een klein gedeelte van de fuiflocatie bevindt. Een overschrijding van deze maximumcapaciteit en een grote concentratie van bezoekers op knelpuntplaatsen (ingang, vestiaire, wc's, chill-outzones enzovoort) belemmeren vaak een vlotte doorgang. Verspreid de knelpuntplaatsen dus over de ganse locatie. Tijdens de avond zelf kan je medewerkers aanduiden om signalen door te geven indien er zich problemen voordoen.

3.3. Uitdroging en oververhitting

Wie langdurig danst in een (te) warme omgeving loopt het risico op uitdroging en oververhitting. Zeker in combinatie met gebruik van alcohol en oppeppende middelen zoals energy drinks, speed, cocaïne en XTC stijgt de kans op gezondheidsproblemen aanzienlijk. Het combineren van stimulerende middelen met alcohol verhoogt het risico op uitdroging: naast de vochtafdrijvende werking van alcohol zijn fuivers geneigd langer door te gaan met dansen, zonder pauzes in te lassen.
Helemaal opgaan in de muziek en uren blijven doordansen op de snelle beats is één van de belangrijkste oorzaken van oververhitting.

Niet-alcoholische dranken

Alcohol dient vermeden te worden omwille van het vochtafdrijvend effect. Een ruim assortiment aantrekkelijke niet-alcoholische dranken aan democratische prijzen is een noodzakelijke preventiemaatregel om uitdroging tegen te gaan. Geschikte dranken zijn water, softdrinks (bijvoorbeeld cola en fruitsap) of isotone sportdrinks (bijvoorbeeld Isostar® en Aquarius®). Vermijd energydrinks (bijvoorbeeld Red Bull®, Black Booster®), want ook deze drinks hebben een vochtafdrijvend effect.

---

[9] Het KB van 2 juni 1999 in verband met de voetbalstadions bepaalt dat er één persoon per m² moet gerekend worden. Dit KB houdt evenwel geen rekening met de specificiteit van de respectievelijke fuiflocaties. Een gespecialiseerd Engels vademecum (s.d afspraken en., 1993) adviseert dat één persoon moet kunnen beschikken over 0.5m² op een fuif of op een eendaags muziekevenement en 0.75m² voor een meerdaags muziekevenement.
In Limburg wordt het advies gegeven voor 3 personen per m²; ook het Fuifpunt geeft hetzelfde advies. In de provincie Oost-Vlaanderen hanteert men de meest strenge berekening: ofwel 1 persoon per m² of 1 cm per persoon in de breedte van de (nood)uitgangen.

Een optie die door alle partners ernstig overwogen moet worden is gratis waterverstrekking. Gratis waterverstrekking betekent dat in de locatie waar de fuif doorgaat gratis en toegankelijk water aanwezig moet zijn voor de fuivers: waterfonteintjes in sanitaire ruimtes, afzonderlijke waterstanden of water aan de bar. Richtlijn: 2 glazen per uur.

Chill out

Het is belangrijk om ruimtes te voorzien waar het publiek kan afkoelen en tot rust kan komen. Deze zogenaamde chill-outzone is een rustigere en koelere ruimte dan de dansvloer. Aangekleed met comfortabele zitmogelijkheden en creatieve projecten (bijvoorbeeld VJ-projecties) kan de fuiver hier relaxen en wat bijpraten met vrienden en kennissen. Als er muziek voorzien is, is het belangrijk dat deze zachter en trager is dan op de rest van de fuif. Ook de bodega kan dienst doen als ruimte waar bezoekers het wat rustiger aan kunnen doen.

3.4. Klimaatsbeheersing

Naast een (te) hoge temperatuur in de locatie speelt een te hoge luchtvochtigheid een bepalende rol in het comfort en gezondheid van bezoekers. Elke ruimte heeft dan ook nood aan een goede ventilatie en koeling. De ventilatie voorafgaand aan het evenement opzetten en de verwarming afzetten, kan voor een koel lokaal aan het begin van de avond zorgen. Eventueel kan je de nooduitgangen open zetten om tijdens de avond een koele bries binnen te krijgen. Let wel op dat je voor geen geluidsoverlast zorgt.

Richtwaarden die het best in acht genomen worden:
Voor de omgevingstemperatuur in de locatie wordt 27°C als maximumgrens vooropgesteld omdat bij hogere temperaturen het risico op oververhitting drastisch toeneemt. Om te vermijden dat het publiek geen lichaamswarmte meer afgeeft door te zweten mag de vochtigheidsgraad van 90% niet overschreden worden.

3.5. Checklist

Focus: Creëren van een gezonde en veilige fuiflocatie	**Or**	**Pr**	**Lo**
Maak gebruik van een geschikte en vergunde locatie	x		
Vraag advies bij de gemeentelijke preventiedienst	x		
Zorg voor een positieve sfeer dmv een aantrekkelijke inrichting van de fuiflocatie	x		
Vraag of er een technisch veiligheidsplan beschikbaar is voor de fuiflocatie	x		
Bepaal de maximum bezoekerscapaciteit voor de fuifzaal			x
Bereken hoeveel mensen er nog binnenmogen na de VVK en vergeet de guestlist niet	x		
Vermijd dat knelpuntplaatsen de vlotte doorgang in de fuiflocatie belemmeren	x		
Voorzie een ruim assortiment aantrekkelijke niet-alcoholische dranken	x		
Overweeg om gratis water te verstrekken aan bezoekers	x		
Voorzie een ruimte waar uitgaanders kunnen afkoelen en tot rust komen (chill out)	x		
Zet de ventilatie vooraf aan en de verwarming uit	x		
Let tijdens het evenement of de fuif op de temperatuur en de luchtvochtigheidsgraad	x		

Or = Organisator
Pr = Preventiewerker
Lo = Lokale overheid

4. Preventieboodschappen communiceren

Een positieve sfeer en een gezonde fuiflocatie zijn de eerste voorwaarden voor het creëren van goede uitgaanscondities. Maar naast omgevingsfactoren (temperatuur, inrichting, drukte, sfeer enzovoort) spelen ook persoonsgebonden factoren als leeftijd en ervaring, gezondheid, gebruik van drugs, groepsgedrag enzovoort een rol. Verder kan de drug anders of sterker uitvallen, of er kan een mogelijke vervuiling van de drugmarkt zijn, of de drugs kunnen in combinatie met alcohol genomen zijn enzovoort.
Deze factoren en hun onderlinge interactie kunnen voor (druggebonden) gezondheidsproblemen zorgen, ook voor de uitgaander die zelf geen drugs gebruikt. Daarom worden best preventieboodschappen uitgewerkt die zich richten tot de uitgaander.

4.1. Wat wil je bereiken met de preventieboodschap?

Vooraleer je aan de slag gaat met preventieboodschappen is het belangrijk om duidelijk te stellen wat je wil bereiken. Let er op dat je realistische doelstellingen formuleert. Zo is het niet realistisch om drastische gedragsveranderingen te verwachten op een fuif of clubavond.
Een belangrijk aandachtspunt is dat de centrale boodschap helder en eenduidig blijft voor de doelgroep die je beoogt.
Eventueel kan je er gegevens aan toevoegen waar ze terecht kunnen met meer vragen (cf. de DrugLijn).

Sensibiliseren

Een eerste stap in het communiceren van preventieboodschappen is aandacht vragen voor de alcohol- en drugthematiek op en rond uitgaan. Met beknopte boodschappen of een pittige slogan/beeld kan je appelleren op de verantwoordelijkheidszin van de uitgaander en prikkelen tot informatiezoekend gedrag. Het is de start van een proces tot gedragsverandering en -behoud.

Informeren

Daarnaast kan je informatie geven over alcohol en andere drugs en (alcohol- en druggebonden) gezondheidsrisico's waaraan de uitgaander zich blootstelt of blootgesteld wordt.
De informatie kan er best op gericht zijn de fuiver een eigen waardeoordeel te helpen vormen. Hierbij staat een geïnformeerde keuze centraal en de feestvierder wordt ondersteund hoe hij/zij beslissingen kan nemen op basis van het afwegen van voor- en nadelen van een welbepaald gedrag.

Ook is het belangrijk aandacht te besteden aan concrete vaardigheden die de doelgroep in staat stellen te anticiperen op situaties waar alcohol en andere drugs (mogelijk) voorkomen en gedragsintenties in de praktijk te helpen waarmaken. Controle krijgen over het eigen doen en laten en dat van de groep staat centraal.

Ondersteunende maatregelen

Het communiceren van deze preventieboodschappen is het meest effectief indien ze ondersteund worden door omgevingsgerichte randvoorwaarden die de uitgaander stimuleren in zijn pogingen tot gedragsverandering. Als je bijvoorbeeld sensibiliseert en/of informeert over de gezondheidsrisico's als uitdroging en oververhitting is het belangrijk deze te koppelen aan preventiemaatregelen die water vrij toegankelijk maken of aan een uitgebreid en uitnodigend

niet-alcoholisch aanbod dat lager geprijsd is dan de alcoholische dranken die je kan krijgen op de fuif.

4.2. Creëren van een preventieboodschap

Communiceren doe je in overleg

Het is belangrijk dat lokale overheden en organisaties in overleg met de uitgaanders zelf nadenken hoe ze preventieboodschappen kunnen formuleren. De toon is hierbij minstens zo belangrijk als de inhoud.
Dit vraagt meer dan alleen overleggen hoe een preventieboodschap concreet vorm krijgt. Het vergt in de eerste plaats van de organisator, maar ook van de andere partners, een open ingesteldheid die niet los kan gezien worden van de globale beleidsvisie in de eigen organisatie (zie hoofdstuk 8: beleidsmatig werken).

Bron van de preventieboodschap

Wanneer je een preventieboodschap wil communiceren naar je doelgroep, begin je met de rol van de organisator en positie ten aanzien van de doelgroep te analyseren. Welk beeld heeft de fuiver van de organisatie (de boodschapper)? Wat wordt er van verwacht? Het gaat hierbij niet alleen om de actuele rol en positie. Hou er rekening mee dat de organisatie een geschiedenis meedraagt en een imago heeft dat zowel in het voor- als nadeel kan spelen.
Om meer aandacht aan de organisatie én de preventieboodschap te geven, kan je spelen op het verrassingseffect en verfrissend uit de hoek komen. Het aangaan van samenwerkingsverbanden met personen die een rolmodel zijn of organisaties die goed liggen bij de doelgroep, kan efficiënt zijn. Zo kan de organisator samenwerken met de lokale media, een DJ of muziekgroep, muziek- en modeshops enzovoort.
Kortom, geloofwaardigheid bij de doelgroep is cruciaal als je preventieboodschappen communiceert.

Tips van VIPs (bron: www.partywise.be)

Chokri – Pukkelpop
Bij een groot festival als Pukkelpop is de mensenmassa mijn grootste bekommernis. Hoe leid je die zonder al te veel problemen door een drie dagen durend muziekfeest? Niet zo'n eenvoudige opgave, want een bewegende massa lijkt soms op een gevaarlijk, niet te controleren beest. Van zodra er ergens paniek is, ontstaat er een ongecontroleerde reactie en bestaat het gevaar dat mensen elkaar onder de voet lopen.
Om alles in veilige banen te leiden, zorgen we er voor dat er verschillende podia zijn, zodat de mensen verspreid staan. Wanneer een bepaalde area volzit, kunnen we de toegang onmiddellijk afsluiten. We zorgen er ook voor dat de security te allen tijde mensen uit het publiek kan plukken. Nieuw voor Pukkelpop zijn wel de info-lichtkranten. Zelfs op de camping word je via dit systeem op de hoogte gebracht van de situatie op de festivalweide.

Een tip: lees de boodschappen en volg ze op. Ze maken het leven er alleen maar makkelijk op.

Roos Van Acker
Uitgaan kan zonder drugs. Het is niet verantwoord om onder invloed naar huis te rijden. Je weet maar nooit dat je onschuldige mensen de dood injaagt. Maar als je het toch niet kunt laten één of andere bol te pakken, zorg dan tenminste dat je op een vertrouwde plek bent en stap niet in je auto om nog 50 km te rijden; of zoek iemand die je kan vertrouwen en die je in een nuchtere toestand naar huis kan brengen.

Moraliseren en stigmatiseren

Bij drugpreventie wordt al te vaak teruggegrepen naar boodschappen die de uitgaander moeten waarschuwen en afschrikken voor druggebruik. Er wordt veelal gebruik gemaakt van dramatische en confronterende slogans en beelden. Met zulke preventieboodschappen wordt ingewerkt op het angstgevoel van de doelgroep om ze te overtuigen geen drugs te gebruiken. Ondertussen weten we dat deze aanpak slechts een beperkt effect heeft en bovendien van korte duur is. Meer nog, veelal zijn deze preventieboodschappen contraproductief en haalt het de geloofwaardigheid van de preventieboodschap én de boodschapper onderuit. Met deze moraliserende benadering wordt éénzijdig benadrukt wat niet mag.

De negatieve en verwijtende toon waarop uitgaanders lange tijd benaderd zijn, zit er stevig ingebakken. Resultaat: het publiek heeft bij drugpreventieboodschappen nog steeds de reflex van 'anti-drugs', 'anti-jongeren'! En juist hier ligt vandaag één van de grote drempels om uitgaansdrugs bespreekbaar te stellen en fuivers hierover te informeren.

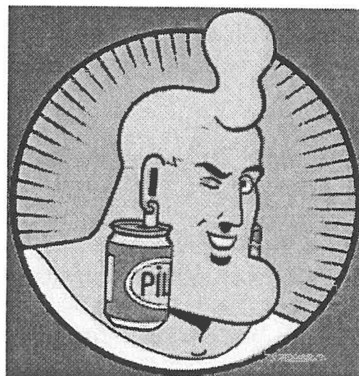
Objectief en feitelijk

Blijf zowel inhoudelijk als qua toon objectief en feitelijk. Objectiviteit houdt in dat je geen waardeoordeel maakt over de doelgroep naar wie je je preventieboodschap richt. Dit wil evenwel niet zeggen dat je in je preventieboodschap niet normatief mag zijn over drugs en druggebruik. Concreet kan dit bijvoorbeeld inhouden: de veiligste optie is geen drugs gebruiken, of nog: wie geen risico's wil lopen, gebruikt beter geen drugs.
Feitelijke informatie betekent dat de boodschappen die je geeft (wetenschappelijk) onderbouwd zijn, vertrekken vanuit wat leeft bij de doelgroep en aansluiten bij hun kennis- en ervaringsniveau. Hierbij besteedt je aandacht aan de risico's verbonden aan recreatief druggebruik en negatief gerichte motieven, maar ook aan positief gerichte motieven.

Speels en eigentijds

Het is ten slotte belangrijk jonge mensen op een eigentijdse en herkenbare manier aan te spreken. Als je de boodschap op een frisse en speelse manier vormgeeft, heb je meer kans dat ze opgepikt wordt door de doelgroep. Let er wel op dat je door grappig of ludiek te willen zijn je eigen preventieboodschap niet onderuit haalt.

Gratis drank is een informatie- en sensibiliseringscampagne van VAD/de DrugLijn over bewust en kritisch omgaan met alcohol voor 16- tot 25- jarigen.

4.3. Waar en wanneer preventieboodschappen communiceren?

Velen zitten met de handen in het haar omdat ze niet goed weten hoe ze in het uitgaansleven, dat is opgebouwd rond overwegend informele netwerken en waar gecommuniceerd wordt via eigen kanalen, de doelgroep kunnen bereiken. Nochtans ligt hier een grote opportuniteit en liggen tal van communicatiemogelijkheden binnen handbereik. Bijvoorbeeld. websites, muziekmedia, fora....
Communiceren van preventieboodschappen vraagt een duidelijk plan met een strategie die erop gericht is de uitgaander op verschillende tijdsstippen en plaatsen te bereiken. Je moet erop letten dat de communicatiekanalen die je hanteert laagdrempelig en toegankelijk zijn voor de doelgroep. Het herhalingseffect is hierbij belangrijk want dit vergroot de effectiviteit van de communicatie.

Follow their path-principe

Uitgaan is sterk verweven met de leefwereld en levensstijl van een niet onbelangrijke groep jonge mensen. Dit komt tot uiting in de kledij die gedragen wordt, muziek- en jongerenzenders die alom tegenwoordig zijn, lifestyle magazines enzovoort. Daarom is het zinvol preventieboodschappen te communiceren in deze levensdomeinen waar jonge mensen zich ophouden.

Het 'follow their path'-principe (Evenepoel, persoonlijke communicatie) komt er op neer dat je sensibiliseert en informeert via kanalen en op plaatsen die (in)direct gelinkt zijn met het uitgaansleven en behoren tot het actieterrein van een niet onbelangrijke groep jonge mensen, met name: internet, hangplekken waar jonge mensen elkaar ontmoeten, jongerencafés, muziek- en mode shops, multimediabeurzen, jeugdhuizen enzovoort.

Het uitgaansleven voor jonge mensen en ook het gebruik van uitgaansdrugs blijft niet beperkt tot de avond zelf (Van Havere et al., 2004). Preventieboodschappen communiceer je dus best niet alleen tijdens het uitgaan maar ook voorafgaandelijk aan een fuif of clubavond én nadien.

(1) Voorafgaandelijk communiceren aan het uitgaan

Preventieboodschappen rapporteren voorafgaandelijk aan de uitgaansavond is nuttig omdat de uitgaander volop voorbereidingen treft en plannen maakt met vrienden.
Je kan helpen de juiste voorbereidingen te treffen door te verwijzen naar bijvoorbeeld www.partywise.be waar feestvierders terecht kunnen voor tips om hun uitgaansleven te optimaliseren. Het idee erachter is dat de fun het langste duurt voor wie gezond en veilig uitgaat.
Ook kan je aandacht vragen voor de drugthematiek via de eigen website van de organisator, een preventieboodschap vermelden op voorverkoopkaarten of promotieaffiches van je fuif of clubavond. Bij het aankondigen van je fuif in de lokale media kan je de preventieboodschap hierin meepakken. Je doet appèl op de

verantwoordelijkheidszin van de potentiële bezoeker en maakt duidelijk dat je de drugthematiek serieus neemt.
Voor het jeugdwerk kan de fuif aanleiding zijn om parallel een aantal drugpreventie-initiatieven te organiseren in de eigen jeugdwerkorganisatie (bijvoorbeeld discussieavond, tentoonstelling enzovoort) of door in het ledenblad hieraan aandacht te besteden.

(2) Preventieboodschappen tijdens het uitgaan

Tijdens de fuif of clubavond zelf heb je ook tal van mogelijkheden om preventieboodschappen te communiceren. Respecteer dat uitgaanders in de eerste plaats plezier willen maken. Sterk punt van het communiceren van preventieboodschappen op locatie is dat ze de doelgroep bereiken in een reële situatie waar gefeest wordt en drank- en druggebruik plaatsvindt. Een aantrekkelijk standje in een rustige deellocatie, preventieboodschappen in de chill-outroom en multimedia of diaprojecties ontsnappen niet aan het gezichtsveld van de fuiver. Ook de toiletten of de vestiaire zijn mogelijke plaatsen om kort en krachtige tips te geven.
Naar het einde van de avond kan je feestpakketjes met allerhande informatie meegeven aan de bezoekers die de locatie verlaten.

(3) De dag nadien

Ook na afloop kan je verder preventieboodschappen communiceren. Sommige fuivers zullen geprikkeld zijn om informatie op te zoeken. De Partywise-website, de DrugLijn-website of het informatieaanbod van de lokale preventiedienst kunnen hier een goed antwoord op bieden.

Actief vs. passief, continu vs. tijdelijk

Het is zinvol te bekijken hoe je de uitgaander continu kan sensibiliseren en informeren. Dit kan door passief preventieboodschappen te integreren op diverse communicatiedragers die functioneel kunnen ingezet worden in de organisatie (bijvoorbeeld prijslijsten, banners op websites, affiches enzovoort).

Tussentijds kan je actieve communicatieperiodes inlassen waarbij je zelf de preventieboodschap verspreidt. Dit naar aanleiding van een drugpreventieweek of drukke fuifperiode in je gemeente, specifiek evenement of gewoon om een specifiek druggebonden thema in de kijker te plaatsen.

4.4. Peer support

Een preventiestrategie die we onder dit hoofdstuk kunnen plaatsen is peer support. Uit overzichtstudies (Bleeker & Jamin, 2003) blijkt dat peer support een veelbelovende en effectieve methode is voor drugvoorlichting aan jongeren.
Peer support als methodiek is een werkwijze waarbij personen (peers) uit de peer group methodisch worden ingezet bij preventie-initiatieven en waarbij zij de preventieboodschap communiceren naar anderen uit dezelfde doelgroep.
Peer support vertrekt vanuit de vaststelling dat jongeren met hun vragen en problemen in de eerste plaats bij kameraden en vrienden terecht kunnen die een gemeenschappelijke

achtergrond, referentiekader, positie en leeftijd hebben. De eigen peer group[10] vormt een belangrijke bron van ondersteuning en een plaats waar zich waarden en normen ontwikkelen. Jongeren praten gemakkelijker met leeftijdsgenoten. Ze spreken immers dezelfde taal en delen vaak dezelfde ervaringen. Zeker bij vragen over de eigen jeugdperiode en in het bijzonder bij thema's die een maatschappelijk taboe zijn, is de invloed door leeftijdsgenoten sterk. Dat geldt in het bijzonder voor alcohol en andere drugs.

Als voorlichter zal de peer supporter nooit de plaats van de preventiewerker innemen. De peer supporter kan voor andere jongeren een toegang creëren en doorverwijzen naar de juiste instanties. De peer supporter zal er mee voor zorgen dat het preventie- en hulpverleningsaanbod aansluit bij de leefwereld en noden van de jongeren.

peer support +	peer support -
Peer support erkent de ondersteunende rol die jongeren voor elkaar kunnen hebben. Peernetwerken worden ondersteund.	Een korte opleiding vormt jonge mensen niet tot volwaardige preventiewerkers of (mini)hulpverleners. Een valkuil is dat jongeren met deze illusie in het werkveld worden gestuurd.
Deelnemen aan peer support betekent voor velen (ook professionele werkers) een toename van sociale contacten en de ontwikkeling van een meer tolerante en respectvolle houding.	Professionele werkers moeten opletten dat ze hun verantwoordelijkheden (en falen) niet afschuiven op jongeren die enkele dagen vorming hebben gevolgd. Peer supporters moeten voor de juiste taken ingeschakeld worden: zij zijn ervaringsdeskundigen in de leefwereld van jongeren.
De principes van preventief werken worden gehuldigd. Informatie en beïnvloeding worden het best aanvaard als de boodschapper herkenbaar is. Jongeren zitten in dezelfde situatie en spreken dezelfde taal.	Er moeten fundamentele vragen beantwoord worden bij het opzetten van een peer-supportproject: wiens agenda wordt er voorgesteld? In hoeverre gaan de vraag en noden uit van de jongeren zelf? Durft de professionele organisatie zich openstellen voor de invulling door jongeren zelf?
Peer-supportprogramma's kunnen informatie en ondersteuning brengen op plaatsen waar de nood leeft en waar het risicogedrag zich voordoet, of nog vindplaatsgericht werken (bijvoorbeeld feedback geven op druggebruik bij het uitgaan).	Er moet over gewaakt worden dat de jonge peer supporters 'jongeren' blijven. Het is verleidelijk de jongeren voor alles en nog wat in te schakelen.
Peer support is op zich geen dure werkvorm, het vraagt wel een intense opvolging en ondersteuning door professionele werkers.	

Peer support vergt een actieve participatie van de peer supporters, zowel in de formulering van de boodschap als de wijze waarop deze door de peers wordt ingevuld. De peers zijn vertrouwd voor de doelgroep waardoor de drempel laag is voor het stellen van vragen.

[10] Komt van het Engelse 'peer group', wat op zijn beurt afkomstig is van het Latijnse 'pares' (gelijke) en betrekking heeft op de 'groep van gelijken'.

Project Jeugdaviseurs van In Petto en de JAC's

In het project 'Jeugdadviseurs' geven de JAC's een korte training aan jongeren tussen 15 en 19 jaar zodat ze vrienden met vragen of problemen beter kunnen ondersteunen en indien nodig bij professionele hulpverlening introduceren. JAC's steunen hierbij op een jarenlange traditie van laagdrempelig onthaal en directe hulpverlening. Dit betekent: geen wachttijden, soepele openingsuren, een ruim informatieaanbod, anoniem, gratis... Als welzijnsorganisatie is het JAC duidelijk herkenbaar en toegankelijk voor jongeren. Dat is belangrijk, omdat jeugdadviseurs zich thuis moeten voelen in de organisatie waarnaar ze verwijzen. Bovendien hebben jeugdadviseurs recht op permanente ondersteuning. JAC's werken met jeugdadviseurs omdat ze geloven dat preventieactiviteiten maar lukken als ze direct aansluiten bij de cultuur en leefwereld van jongeren. Om jeugdadviseurs te vormen en te ondersteunen wordt in het project gewerkt met twee methoden die in de praktijk sterk complementair zijn, met name: peer support en vindplaatsgericht werken (Heugebaert & Van den bergh, 2002).

Meer info: www.jeugdadviseurs.be

Project Healthies van MJA

In 2002 startte MJA met het healthies-project. Het project heeft als uitgangspunt: jongeren (studenten) informeren jongeren. Healthies zijn meerderjarige studenten die MJA rekruteert en opleidt tot gezondheidsmedewerkers. Momenteel heeft MJA ongeveer 20 healthies.
MJA wil het feit dat mensen luisteren naar medemensen waar ze naar opkijken een beetje uitbuiten in de positieve zin van het woord. Ze willen jongeren zo goed en zo breed mogelijk bereiken met hun gezondheidspromotieactiviteiten waardoor zij kiezen voor peer education. Volgens hen hebben peers meer geloofwaardigheid om gevoelige thema's als seksualiteit en drugs onder de aandacht te brengen dan volwassenen zelf. De healthies zijn zelf over het algemeen nog prille twintigers die zich hun eigen puberteit nog goed kunnen herinneren.

Meer info: www.mja.be

Breakline

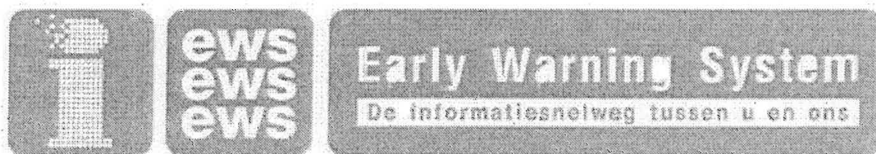
Breakline Peer Support is een Antwerps harm reduction project van en voor het uitgaansleven. Harm reduction is een benadering van drugs die de mogelijke schade door druggebruik tracht te beperken zonder dat daarom het druggebruik zelf moet worden stopgezet. Breakline Peer Support benadert drugs en druggebruik in het uitgaansleven als realiteit: uitgaan, alcohol- en ander druggebruik zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Hoe ga je daarmee om vanuit het standpunt van de consument? Afhankelijk van de grootte van het evenement komt Breakline Peer Support met een stand en een peer-crew. De peers zijn tijdens het evenement aan de stand aanspreekbaar en hebben het doel om te informeren en te reflecteren over (party-)drugs met iedereen die er zin in heeft. Er kan ook een gebruikersenquête ingevuld worden en er zijn productinfo-flyers over verschillende soorten uitgaansdrugs.
Meer info: jan.desmet@vagga.be

Om de boodschap op fuiven over te brengen gebruiken peer supporters informatiemateriaal en hun eigen ervaringen. Naast voorlichting en uitdelen van het preventiemateriaal kan onder meer gebruik gemaakt worden van een kennistest of enquête waardoor een goed beeld ontstaat van het huidige kennisniveau van de doelgroep. Het leent zich ook voor het inzamelen van (indicatieve) informatie om zo ontwikkelingen in druggebruik in het uitgaansleven te kunnen opvolgen. Belangrijk is wel dat de peers kunnen terugvallen op deskundige begeleiding van een coach.

4.5. EWS en uitgaan

Het Europese project Early Warning System (EWS) is een systeem voor vroegtijdige waarschuwing inzake drugs. VAD is –als subfocalpoint– verantwoordelijk voor het verspreiden en verzamelen van informatie op het niveau van de Vlaamse Gemeenschap. Die informatie wordt op regelmatige basis doorgestuurd naar een netwerk van beleidsmakers en professionelen uit de gezondheids- en welzijnssector. Sinds 2003 wordt deze informatie gedeeltelijk ter beschikking gesteld van professionelen in het uitgaansleven. Zo blijven ze op de hoogte van nieuwe producten die circuleren en kunnen deze eventueel afficheren in hun club of op hun event. Want ook voor de uitgaanders zelf is deze informatie relevant.
Concreet komt het erop neer dat er gewaarschuwd wordt voor gevaarlijke uitgaansdrugs die mogelijk ook op fuiven en events circuleren en de nieuwste drugtrends.
Het gaat steeds om gecontroleerde informatie en aan deze waarschuwingen is steeds preventie-informatie met tips gekoppeld die druggebonden gezondheidsproblemen willen voorkomen en 'wijs' uitgaan promoten.

EWS-informatie wordt naar het jeugdwerk verspreid via www.partywise.be waar je onder de rubriek 'join in – party wisdom → Early warning system' de recentste waarschuwingen en nieuwste trends kunt nalezen. Wil je actief op de hoogte gehouden worden, dan kan je je inschrijven op de e-nieuwsbrief eveneens op www.partywise.be.

4.6. Checklist

Focus: preventieboodschappen communiceren	**Or**	**Pr**	**Lo**
Formuleer realistische doelstellingen voor je preventieboodschap	x	x	
Gebruik materiaal dat de aandacht trekt	x	x	
Betrek de fuivers bij het uitwerken van preventieboodschappen	x	x	x
Blijf zowel inhoudelijk als qua toon objectief en feitelijk	x	x	
Hou de preventieboodschappen speels en eigentijds	x	x	
Informeer over alchol en andere drugs en gerelateerde gezondheidsrisico's	x	x	
Geef uitgaanders concrete tips die hen helpen veilig en gezond uit te gaan	x	x	
Zorg voor ondersteunende randvoorwaarden wanneer preventieboodschappen worden gecommuniceerd	x	x	
Analyseer je eigen rol en positie ten aanzien van de doelgroep. Hoe komen we over? Wat wordt van ons verwacht?	x	x	
Maak gebruik van communicatiekanalen die behoren tot het terrein van de jongeren zelf	x	x	
Hou er rekening mee dat de communicatiekanalen laagdrempelig en toegankelijk zijn	x	x	
Communiceer voorafgaandelijk, tijdens en na de fuif	x	x	
Overweeg de haalbaarheid van een peer support aanpak	x	x	
Waarschuw het fuifpubliek dmv EWS voor gevaarlijke producten die mogelijk circuleren	x	x	

Or = Organisator
Pr = Preventiewerker
Lo = Lokale overheid

5. VERANTWOORD SCHENKEN EN BEWUST OMGAAN MET ALCOHOL

De bar is tijdens de fuif of evenement de belangrijkste bron van inkomsten. Om de avond tot een goed einde te brengen is het belangrijk dat deze goed beheerd wordt. Dit geldt zeker voor het schenken van alcoholhoudende drank. Het valt vaak voor dat door slechte controle op de bonnetjes, het gratis wegschenken van bonnetjes enzovoort de opbrengst veel lager uitvalt dan verwacht. Om dit te vermijden, zorg je er bijvoorbeeld voor dat de medewerkers een tapcursus hebben gevolgd of dat er een toogverantwoordelijke is.
Een goed beheer houdt ook in dat je oog hebt voor preventie. Misbruik van alcoholische drank zorgt voor gezondheidsrisico's, maatschappelijke problemen (bijvoorbeeld buurtoverlast, ruzie, agressie) en juridische problemen (bijvoorbeeld overtreden van de wetgeving). Verantwoord schenken situeert zich op verschillende vlakken: wetgeving, prijzenbeleid, omgaan met alcoholreclame en -promoties, grenzen stellen, sluiten van de bar, alcohol en verkeer.

5.1. Wetgeving

Verschillende wetten regelen het gebruik van alcohol en sanctioneren overtredingen. Zo focust de wetgeving op het verstrekken van alcohol, openbare dronkenschap, zedelijke bescherming van de jeugd en rijden onder invloed van alcohol.

Alcoholverstrekking

Onlangs wijzigde de wetgeving omtrent de tapvergunningen. Concreet heb je op dit moment geen vergunning meer nodig als gelegenheidsslijterij (bv. fuif) om gegiste dranken te schenken. Om sterke drank te mogen schenken heb je nog steeds een vergunning nodig. Je kan deze aanvragen bij je gemeente die na de controle van een aantal voorwaarden een vergunning kan afleveren. De vorm van de vergunning wordt ingevuld door de gemeente zelf.
De gemeente kan op eigen initiatief nog steeds een moraliteitsattest vragen aan de organisator.

Voor meer informatie kan je ook terecht op www.fuifpunt.be.

Ook al ben je in orde met de wetgeving, toch strekt het vanuit preventief oogpunt tot aanbeveling de jenever- of cocktailbar en verkoop van alcopops strikt te scheiden van de rest van het fuifgebeuren. Er zullen immers ook minderjarigen aanwezig zijn en wettelijk gezien mogen deze dranken onder geen beding aan minderjarigen geschonken worden (ook niet gratis), anders ben je strafbaar.

Strikt genomen kan een jeugdwerkorganisatie geen vergunning krijgen om sterke dranken te verkopen of te schenken omdat het hier duidelijk gaat over plaatsen waar frequent minderjarige jongeren samenkomen. Daarbij kan een jeugdbeweging zich afvragen welke rol ze hierin heeft of wil hebben.

Als een cocktailbar ingericht wordt in een aparte ruimte, kan er een verplichting zijn de dranken te verbruiken in deze ruimte zodat er een betere controle mogelijk is. Als er dan ook nog duidelijk vermeld wordt dat sterke drank verboden is voor <18-jarigen en als er ook niet-alcoholische cocktails worden voorzien, kunnen veel problemen vermeden worden.

Alcohol en openbare dronkenschap

Er is sprake van openbare dronkenschap als een persoon op een openbare plaats zo onder invloed van drank is dat deze persoon niet meer beschikt over de bestendige beheersing van

zijn/haar eigen daden, zelfs zonder er noodzakelijk het besef van te hebben verloren. Een persoon die zich in dronken toestand op een fuif bevindt, is bijgevolg strafbaar.

De organisator kan strafbaar gesteld worden als hij/zij:

- alcoholische drank verstrekt aan iemand die kennelijk al dronken is;
- jongeren -16 alcoholische drank verstrekt;
- jongeren -18 sterke drank verstrekt (vanaf 1.2% vol).

Deze wet op de beteugeling van dronkenschap[11] is ook van toepassing op een fuif of clubavond. Ze is echter niet altijd even gemakkelijk hard te maken waar verschillende barmedewerkers aan het werk zijn, en dan meestal nog in verschillende ploegen. Bovendien heb je niet altijd een goed zicht op wie wat allemaal drinkt. Wanneer bijvoorbeeld rondjes worden getrakteerd is het steeds een andere persoon uit de groep die komt bestellen aan de toog. Zeker daarom is het als organisator nuttig op voorhand eens na te denken wat de te volgen strategie kan zijn bij gevallen van zware dronkenschap. Mogelijke denkpistes zijn: begeleiding en of vervoer naar huis voorzien, een nachtbus inleggen die bezoekers veilig thuis brengt, een lokaaltje voorzien waar uitgaanders die het echt nodig hebben kunnen ontnuchteren. Dronken mensen ontzeg je best preventief de toegang tot de fuif of de club (zie hoofdstuk 7).

Alcohol & verkeer

De wet van 1968 reglementeert het alcoholverbruik in het wegverkeer. Rijden (met de wagen, de moto, de fiets...) is strafbaar wanneer je meer dan 0,5 promille[12] alcohol in het bloed hebt. Vanaf 0,8 promille worden de straffen nog zwaarder.

Alcohol en verkeer: de knallende feiten

Alcohol en verkeer is een dodelijke combinatie: je ziet minder, je schat afstanden verkeerd in, je let minder op, je reageert later, je denkt dat je meer kunt dan normaal.
Bij jonge mensen tussen 17 en 25 zijn verkeersongevallen doodsoorzaak nr. 1: 1/3 van alle sterfgevallen onder jongeren gebeurt in het verkeer. Alcohol speelt daarbij niet altijd een rol.
De meerderheid van de dronken chauffeurs rijdt tussen 22 uur 's avonds en 6 uur 's morgens, zowel in het weekend als op weekdagen.
Verkeersongevallen bij jongeren doen zich opvallend vaak voor met één voertuig: een botsing tegen een boom, over de kop gaan of van de weg af raken.
Jongeren die net hun rijbewijs op zak hebben en/of weinig rijervaring hebben, lopen meer risico op een dodelijk verkeersongeval. Ze staan onder invloed van hun vrienden om toch te rijden ('Ach, die paar pintjes...'), ze worden afgeleid door luide muziek...

Meer info vind je op http://www.gratisdrank.be/. Gratis drank is een informatie- en sensibiliseringscampagne van VAD/de DrugLijn over bewust en kritisch omgaan met alcohol voor 16- tot 25-jarigen.

5.2. Prijzenbeleid

Een doordacht preventief prijzenbeleid voeren ten aanzien van alcoholische en niet-alcoholische drank is een efficiënte maatregel (www.eurocare.org), en dit zowel naar experimenterende jongeren als naar zware drinkers.
Daarom is het belangrijk bij de prijszetting van de drank niet alleen te kijken naar de winstmarges, maar deze ook vast te leggen in functie van het anticiperen op riskant alcoholgebruik.

[11] art. 1 (besluitwet van 14 november 1939) Op plaatsen waar alcohol verstrekt wordt, is het verplicht deze wettekst zichtbaar voor de bezoekers uit te hangen.
[12] KB 18 07 1990; BS 08 11 1990

Een principe dat het best nageleefd kan worden, is dat van het hanteren van een voldoende groot prijsverschil tussen alcoholische en niet-alcoholische drank. Het prijsverschil wordt groter naarmate het alcoholpercentage stijgt.

In deze optiek is een kritische kijk nodig ten aanzien van prijzenacties als bijvoorbeeld een happy hour, een zuipkaart, een gratis vat of een fuif waar de toegangsprijs inclusief drank is (=all in-fuiven). Deze acties verlagen de drempel om (overmatig) alcohol te drinken en zetten aan tot riskant drinkgedrag, voornamelijk bij jonge mensen om duidelijke budgettaire redenen. Het gaat niet alleen om de hoeveelheid alcohol die gedronken wordt. Het gaat ook om de (alcohol)cultuur die sterk aanwezig is en de vanzelfsprekendheid dat overvloedig alcoholgebruik hoort bij een avondje goed fuiven.

5.3. Omgaan met alcoholreclame en - promoties

Alcoholreclames

De reclame voor alcoholische drank heeft een invloed op jonge (potentiële) consumenten en niet in het minst op hun drinkgedrag. Uit onderzoek (Duijvestein, 2003) blijkt dat de leeftijd waarop jongeren beginnen met drinken en hoe zij dat gaan doen (hoeveelheid en frequentie) mede afhangt van de 'boodschap' die ze halen uit alcoholreclames. Ook blijkt alcoholreclame een invloed te hebben op het binge[13] -drinken.

Muziekevenementen en fuiven zijn voor drankproducenten geliefkoosde plaatsen om reclame te maken voor hun product: leuke omkadering, de juiste –geviseerde– doelgroep en op de koop toe hoort het drinken van alcoholische dranken tijdens het uitgaan voor velen erbij.

Alcoholproducenten beweren dat ze reclame maken om mensen voor hun merk te laten kiezen in plaats van voor een ander. Daarbij zeggen ze hun reclameboodschappen enkel te richten naar +18-jarigen. Toch hebben de alcoholreclames vaak een expliciet 'jeugdige' uitstraling waarin bijvoorbeeld de associatie met dansen en uitgaan wordt gelegd.
Daarbij komt dat de bestedingsruimte van veel jongeren de laatste jaren flink is toegenomen. Jongeren hebben meer invloed gekregen op het bestedingspatroon van hun eigen geld. Het is dus een financieel interessante doelgroep.

Gedragscode

Je kunt er moeilijk naast: alcoholreclame in Vlaanderen is toegestaan. Om het allemaal wat netjes te houden, hebben zowel de federatie van de bieren[14] als de federatie van wijn en gedistilleerde dranken[15] midden de jaren negentig een gedragscode afgesproken. Ondertussen werd in mei 2005 een nieuwe convenant inzake gedrag en reclame met betrekking tot alcoholhoudende dranken ondertekend. Hierin wordt onder meer het volgende vermeld:

- Alcoholreclame mag zich in geen geval, noch door haar boodschap, noch door het gebruikte communicatiemiddel, specifiek tot minderjarigen richten.
- Verwarring tussen alcoholhoudende en niet-alcoholhoudende dranken moet vermeden worden.
- Reclame mag niet aanzetten tot onwettig of onverantwoord gebruik.
- Het alcoholgehalte van het product mag niet als kwaliteit worden voorgesteld.
- Alcohol mag niet verdeeld worden aan minderjarigen.

---

[13] Binge drinken: binge drinken of piekdrinken is op een zo kort mogelijke tijd zoveel als mogelijk drinken met de bedoeling dronken te worden (Lemmers e.a. 1998).
[14] De Arnoldusgroep staat voor de Unie van de Belgische Brouwers en heeft tot doel 'de verdediging van de algemene belangen van de brouwerijsector en dit op economisch, sociaal en moreel vlak. De Unie treedt op als officieel woordvoerder van de brouwerijen.
[15] Belgische Federatie voor Wijn en Gedistilleerde dranken

- Alcoholreclame mag in geen geval een verband leggen tussen alcoholhoudende dranken en een actieve verkeersdeelname mag niet de indruk wekken dat het gebruik van alcoholische dranken tot sociale en seksuele successen leidt. Evenmin zal het in geen geval laten blijken dat de consumptie van alcoholhoudende dranken de sportprestaties positief beïnvloedt.

Om de reclameboodschappen te toetsen aan de geldende regelgeving en de ethiek bestaat er sinds 1974 een zelfdisciplinair orgaan 'de Jury voor ethische praktijken inzake reclame (JEP)'.

Promotie-acties

Wanneer de plaatselijke brouwer of een drankproducent via zijn handelsvertegenwoordiger aanbiedt om samen een promotieactie voor alcoholhoudende drank uit te werken, dan kan je hier toch best eerst kritisch over nadenken. Er wordt te weinig stilgestaan bij wat de negatieve impact is van alcoholreclames en welke gevolgen dit heeft op het drinkgedrag van de uitgaander. De maatschappelijke aanvaarding tegenover alcohol speelt daarin een belangrijke rol.

De organisator mag het dan bijvoorbeeld zien als een speciale activiteit die aanspreekt bij fuivers, voor de drankenproducent is het de gedroomde manier om zijn potentiële klant te bereiken. Voorbeelden van promotiestrategieën die door de alcoholindustrie worden ingezet:

⇨ De drankenproducent sponsort een gerenommeerde DJ of heeft een eigen randpodium in ruil voor veelvuldig in beeld komen van het product en het weggeven van diverse promotieartikelen.
⇨ Er wordt een aparte bar ingericht van waaruit een promotieteam tracht het aanwezige publiek te bereiken en het product te verkopen.
⇨ Drankproducenten zorgen voor de inrichting van de bar in de huisstijl van een bepaald merk, inclusief een ingeklede bar met tafeltjes en zitgelegenheid.
⇨ Drankproducenten stellen allerhande publiciteitsmateriaal (bijvoorbeeld bierkaartjes) ter beschikking om de fuiflocatie in te kleden.
⇨ Er worden gadgets (T-shirts, drankhouders, petjes) op de locatie uitgedeeld.
⇨ Promomeisjes en -jongens worden ingezet. Het publiek wordt veelal actief aangesproken om het product uit te proberen. Uit Nederlands onderzoek (Meerkerk, 2002) blijkt dat hierbij regelmatig overtredingen op de wetgevingen zijn, bijvoorbeeld het schenken van sterke drank aan minderjarigen.

5.4. Neen verkopen

Als verantwoordelijke of medewerker van de bar is het belangrijk dat je de grens kan inschatten tussen verantwoord alcoholgebruik en overmatig alcoholgebruik. Dit is niet altijd even gemakkelijk, maar het helpt wel mee te voorkomen dat het fout gaat. Dit vraagt ook een consequente houding van alle barmedewerkers. Als de grens overschreden wordt, moet je grenzen stellen, of nog: een neen verkopen;
Belangrijke voorwaarden voor het correct stellen van grenzen zijn:

➔ kennis van de geldende wetgeving;
➔ aanwezigheid van duidelijke afspraken die gelden voor de bar;
➔ op een tactische wijze een neen kunnen verkopen
➔ leren omgaan met weerstanden van uitgaanders bij het handhaven van regels.

Voor vorming rond het stellen van grenzen kan men terecht bij de CGG-preventiewerkers (adressen zie http://www.vad.be/werkterreinen/preventie/partners/regio.html).

5.5. Sluiten van de bar

België heeft een vrij liberaal sluitingsbeleid wanneer het over uitgaan gaat. Onafgezien van het sluitingsuur is het in het kader van verantwoord schenken belangrijk dat je rond sluitingstijd duidelijke afspraken maakt: bijvoorbeeld of er al dan niet nog alcohol wordt geschonken tot het sluiten van de fuif of de club of reeds iets vroeger, tot welk uur bonnetjes worden verkocht enzovoort.

Zo kan je ervoor kiezen geen vast sluitingsuur voor de fuif vast te leggen maar te opteren voor het sluiten van de bar op een vastgelegd tijdstip, alvast wat het schenken van alcoholische drank aangaat. Het grote voordeel is dat je een 'cooling down' periode inlast zonder dat de fuiver de muziek ontzegd wordt of opgeschrikt wordt door de zaalverlichting die plotsklaps aangaat.
Positief neveneffect is dat niet iedereen hals over kop de locatie verlaat met de daarmee gepaarde buurtoverlast tot gevolg. Je geeft ook een signaal aan de uitgaander dat het mee ieders verantwoordelijkheid is de locatie rustig te verlaten en veilig naar huis te gaan.
Is er een vast sluitingsuur dan kan je bijvoorbeeld aankondigen dat vanaf een half uur voor sluitingstijd geen alcoholische drank meer verkocht wordt.
Zo zorg je er ook mee voor dat in de late uren, wanneer bezoekers de locatie verlaten, het ordentelijk en rustig verloopt. Dit gebeurt in overleg met de gemeente die instaat voor de ordehandhaving op haar grondgebied en met de buurtbewoners die recht hebben op een rustige nacht.

5.6. Veilig naar huis

Gezondheidsrisico's vallen niet weg bij het verlaten van de uitgaanslocaties. Integendeel, veel bezoekers hebben door vermoeidheid en/of alcohol- en druggebruik een verhoogd risico op ongevallen op weg naar huis. Statistieken drukken ons met de neus op de feiten. De grootste pieken met verkeersslachtoffers vinden we terug tijdens de nacht van vrijdag op zaterdag en de nacht van zaterdag op zondag. De grootste groep is tussen 21 en 30 jaar (RYD, 2005).
Wil je dit helpen vermijden dan werk je best actief preventiemaatregelen uit: organiseer nachtbussen, bespreek met de gemeente en vervoer- en taximaatschappijen hoe een voorstedelijk of intergemeentelijk nachtelijk (openbaar) vervoernetwerk kan georganiseerd worden. Indien er een station in de buurt is, kan je ook shuttlediensten inleggen die uitgaanders vanuit het station van en naar de fuif of de club brengen.
Je kan ook Bob[16] promoten of bekijken op welke manier je kan samenwerken met de twee jongerenorganisaties, Responsible Young Drivers (RYD) en Drive Up Safety (DUS!) die actief werken rond verkeersveiligheid. Globale doelstelling van deze twee organisaties is jonge mensen bewust maken van de noodzaak van een veilig verkeer en hen aanzetten tot verantwoord rijgedrag. Alcohol en drugs in verkeer vormen hierbij één van de belangrijkste aandachtspunten. Om dit alles concreet te maken en jonge mensen te bereiken, organiseren ze beide bewustwordingscampagnes en allerhande opvallende acties die uitgebreid beschreven staan op hun respectievelijke websites: www.ryd.be en www.dus.to.
Je kan het ook zelf aanpakken: zorg voor sensibiliseringsacties voor de chauffeurs aan de bar of spreek mensen aan om niet met dronken chauffeurs mee te rijden.

[16] www.bob.be

5.7. Checklist

Focus: Verantwoord schenken en bewust omgaan met alcohol	Or	Pr	Lo
Duid een toogverantwoordelijke aan	x		
Zorg dat de verschillende wetten die het gebruik van alcohol regelen en overtredingen sanctioneren gekend zijn	x	x	x
Vraag vergunningen voor het verstrekken van alcoholische dranken aan	x		
Raadpleeg www.gratisdrank.be	x	x	
Sta kritisch stil bij de verkoop van zuipkaarten, happy hour, alcoholreclame en promotie-acties	x		
Maak de niet-alcoholische dranken goedkoper dan de alcoholische	x		
Ga consequent om met het verstrekken van alcohol aan de bar en stel op tijd grenzen	x		
Hang de toogregels op een duidelijk zichtbare plaats	x		
Installeer een cooling down periode bij het sluiten van de bar	x		
Werk actief preventiemaatregelen uit voor een veilig verkeer van en naar het evenement	x	x	x

Or = Organisator
Pr = Preventiewerker
Lo = Lokale overheid

6. Eerste hulp en medische interventies bij drugincidenten

In voorgaande hoofdstukken is uitgebreid ingegaan op hoe een goede organisatie en coördinatie van een fuif of evenement bijdraagt tot minder alcohol- en druggebonden gezondheidsproblemen. Niettemin is door het samenvallen van riskant alcohol- en druggebruik, omgevings- en persoonsgebonden risicofactoren het volledig voorkomen dat problemen ontstaan ten gevolge van alcohol- en ander druggebruik een onrealistisch uitgangspunt (de Bruin e.a., 1998; Jung, 2001). Naast anticiperen (cf. supra) op alcohol- en druggebonden gezondheidsproblemen zijn er initiatieven nodig die interveniëren wanneer zich problemen stellen. Initiatieven die zich hierop richten kunnen we onder de noemer 'Eerste Hulp Bij Drugincidenten (lees verder: EHBDU)' plaatsen.

6.1. Omvang en aard van drugincidenten tijdens het uitgaan

Specifieke cijfers van alcohol- en druggebonden incidenten op fuiven zijn niet voorhanden. Wel zijn er registratiegegevens van grootschalige dance evenementen beschikbaar. Daaruit blijkt dat gemiddeld 1% van het totale aantal bezoekers zich aanmeldt op de EHBO-post. Hiervan is 30 à 40% alcohol- en druggebonden (Pijlman e.a., 2003; Calle, 2001).

Uit onderzoek (De Bruin et al., 1998) komt naar voor dat onwel worden en het bezoeken van de EHBO-post niet altijd samengaan. Zo blijkt dat eenderde van de bevraagde bezoekers van grote muziekevenementen ooit wel eens ziek te zijn geworden. Tien procent rapporteert wel eens op de hulppost te zijn beland. Van de respondenten die een ziekte-ervaring meldden, blijkt een groot deel (78%) nooit op de EHBO-post te zijn geweest. Zij werden geholpen door vrienden, door andere uitgaanders of werden helemaal niet geholpen.
De aard van het gebruikte middel speelt daarin ook een belangrijke rol. Zo zijn gebruikers van stimulerende middelen die in de problemen komen bijvoorbeeld achterdochtig, hard voor zichzelf en verliezen elke vorm van zelfkritiek waardoor ze niet geneigd zijn om zelf hulp in te roepen. In sommige gevallen hebben gebruikers die voelen dat ze te 'hard gaan' de neiging bij te gebruiken.
Alcohol bijvoorbeeld is een verdovend middel en onderdrukt de pijn waardoor bij een fysiek letsel de gebruiker minder snel pijn voelt en het nut van medische verzorging niet inziet. Bij alcoholgebonden problemen zijn vaak vrienden die hulp voor de persoon in kwestie zullen inroepen.

Uit registratiegegevens van Educare blijkt dat meer dan 97% van de druggebonden gezondheidsproblemen als niet levensbedreigend (misselijkheid en braken, duizeligheid, buikpijn, hoofdpijn enzovoort) kunnen omschreven worden en met relatief eenvoudige verdere eerste hulp kunnen verholpen worden. Slechts bij een klein percentage van de alcohol- en druggebonden incidenten is er sprake van een levensbedreigende situatie (bewusteloosheid, oververhitting, stuipen enzovoort). Dit betekent dat één of meerdere vitale functies (bewustzijn, ademhaling en bloedcirculatie) zijn uitgevallen.

6.2. EHBDU is een taak van iedereen

Het opzetten van een medische omkadering op een fuif of het evenement is geen eenmanszaak van gespecialiseerde medische hulpdiensten en kruisverenigingen, maar is een gedeelde verantwoordelijkheid van alle actoren, niet in het minst van de lokale overheid én de organisator.

In de praktijk bestaat er nogal wat onduidelijkheid over welke regels en procedures er gelden bij de organisatie van eerste hulp bij (drug)ongevallen op en rond een fuif. Als de regelgeving al

gekend is door de respectievelijke partners (bijvoorbeeld lokale overheid, organisatoren, jeugddienst) wordt deze te weinig nageleefd en uitgevoerd.

De burgemeester is bevoegd om het medisch dispositief te bepalen bij een evenement, dus ook een fuif, dat plaats vindt op het grondgebied van zijn gemeente. Het is immers de burgemeester die mede op basis van de wet van 1964 betreffende dringende medische hulpverlening aansprakelijk kan gesteld worden indien de hulpverlening niet goed geregeld is.
Bij de bepaling van het medisch dispositief komt het erop neer dat de burgemeester beslist hoeveel en welke medische middelen worden ingezet. De burgemeester kan zich hierin laten bijstaan door de provinciale commissies voor Dringende Medische Hulpverlening[17] die advies verlenen over de inzet van medische middelen. De burgemeester is evenwel niet verplicht advies in te winnen.

Ook de organisator kan rechtstreeks beroep doen op deze provinciale commissies voor Dringende Medische Hulpverlening. Bij een kleinschalige fuif kan de organisator er voor kiezen zelf een EHBO-post te voorzien. Basis EHBO-richtlijnen voor de medewerkers, de randvoorwaarden en de organisatie van een EHBO-hulppost zouden hierbij nuttig zijn. Organisatoren kunnen rechtstreeks contact opnemen met de verantwoordelijke van de lokale kruisverenigingen.

6.3. Noodzaak aan deskundigheidsbevordering over EHBDU

Het is cruciaal dat er pro-actief wordt opgetreden. Het slachtoffertraject (zie infra) geeft aan dat het belangrijk is dat medewerkers die zeer dicht bij de bezoekers staan problemen snel kunnen onderkennen en signaleren. Tenslotte zijn bij levensbedreigende druggebonden gezondheidsproblemen de eerste minuten van levensbelang.

De verantwoordelijken en medewerkers in het uitgaansleven moeten gepast kunnen reageren wanneer zich acute gezondheidsproblemen stellen. Medewerkers die toezicht houden in de zaal en de nabije omgeving zijn als beste geplaatst om te zien wanneer problemen kunnen ontstaan.
Indien er een hulppost aanwezig is, is het van groot belang dat deze op een doelmatige wijze gealarmeerd wordt. Indien deze niet aanwezig is, komt het er op aan een correcte ambulancemelding te kunnen uitvoeren.

Medewerkers maken het verschil

Als medewerker kan je zeer waardevol zijn bij eerste hulp interventies. Met de basiskennis van een aantal hulpverleningsrichtlijnen en het inoefenen van basistechnieken (zie hoofdstuk 8.3) schiet je al een heel eind op. Dit betekent, aangezien het merendeel van de druggebonden gezondheidsproblemen niet-levensbedreigend zijn, dat je correcte hulp kan bieden en je kan inschatten wanneer je gespecialiseerde medische hulp inroept. Hoe dan ook roep je beter een keer te veel de hulp in van gespecialiseerde medische hulp dan één keer te weinig. Zo vermijd je dat gezondheidsproblemen verder escaleren en ben je een grote hulp wanneer gespecialiseerde hulpdiensten ter plaatse moeten komen.

---

[17] cf. KB van 10 augustus 1998 tot oprichting van de Commissies voor Dringende Geneeskundige Hulpverlening

De juiste attitude

Een gepaste houding is van cruciaal belang. Verschillende reacties zijn mogelijk: verwardheid, kwaadheid, niet bereikbaar zijn, geen pijn voelen enzovoort. Het is belangrijk dat de medewerker onmiddellijk vertrouwen schept en kalm blijft. Verder kan men best het gezondheidsprobleem beoordelen en niet de persoon. De medewerker kan een inschatting maken van de situatie en andere factoren in beeld brengen buiten het middelengebruik.

6.4. Organisatie van en randvoorwaarden voor eerste hulp

Concept uittekenen

Een concept uittekenen start bij het verzamelen van de informatie die voortkomt uit de gegevens van de meldingsprocedure en de risicoanalyse die al dan niet in overleg met lokale overheid, hulpdiensten en preventiedienst is opgemaakt (zie supra).

Eenmaal de informatie verzameld is en overleg heeft plaatsgehad kan een analyse gemaakt worden van de te verwachten situatie. Hieruit zal blijken welke inzet qua medische omkadering nodig is om een goed verloop van de fuif te waarborgen. In concreto houdt dit in dat de omvang en de bestaffing wordt vastgelegd: is het inzetten van eigen medewerkers met een EHBO-getuigschrift voldoende? Wordt de aanwezigheid ingeroepen van een kruisvereniging? Is gespecialiseerde omkadering met een arts opportuun?

Voor evenementen vanaf circa 750 bezoekers kan de organisator vanuit gezondheids- en veiligheidsperspectief het best beroep doen op de deskundigheid van een kruisvereniging of medische post.

Bij megafuiven vanaf 2000 à 3000 bezoekers neemt de burgemeester het best initiatief om rond de tafel te zitten met de organisatoren, hulpdiensten én preventiedienst om afspraken te maken over de organisatie van de medische voorzieningen.

Aanvraag preventieve hulpacties bij het Rode Kruis-Vlaanderen

De organisator van een fuif kan de hulp van het Rode Kruis inroepen. Op basis van een aanvraagformulier, waar alle belangrijke gegevens met betrekking tot de fuif worden ingevuld (bijvoorbeeld aard van de locatie, type manifestatie, verwacht aantal bezoekers, bijzondere omstandigheden), doet het Rode Kruis-Vlaanderen een inzetvoorstel. Heeft de organisator een specifieke vraag naar inzet van bepaalde middelen, kan hij dit best expliciteren (bijvoorbeeld aanwezigheid van een hulppost).
De aanvraag voor een preventieve hulpactie gebeurt minstens tien weken voor de fuif. De aanvraag, op hiertoe voorziene aanvraagformulieren, richt de organisator naar de plaatselijke rodekruisafdeling. Blijkt dat de plaatselijke rodekruisafdeling niet in staat is de gevraagde medewerking te verlenen, dan stuurt deze de aanvraag ter afhandeling door naar de provincieleiding.
Uiterlijk zes weken voor de datum van de fuif laat het Rode Kruis weten al dan niet in staat te zijn de gevraagde medewerking te verlenen.

Meer info: www.rodekruis.be

Aanvraag preventieve hulpacties bij het Vlaamse Kruis:

Het Vlaamse Kruis v.z.w. beschikt over diverse EHBO-ploegen die bij sport- en andere manifestaties, de Eerste Hulp verzekeren. De ploegen zijn zorgvuldig samengesteld uit gediplomeerde vrijwilligers die één of meerdere van de opleidingen hebben genoten. Zij stellen hun kennis en vrije tijd belangeloos ter beschikking van de medemens.
Voor een EHBO-hulppost kan je best contact opnemen met de dichtstbijzijnde afdeling. Voorbeelden van evenementen: motorcrossen, wielerwedstrijden, wandeltochten, marathons, rockfestivals, jaarmarkten, schoolfeesten...
Alle verzorgingen ter plaatse zijn gratis en inbegrepen in de vooraf, contractueel vastgelegde, prijs. Wie een beroep wil doen voor hulpverlening op manifestaties, fuiven, evenementen en dergelijke, kan het aanvraagformulier downloaden.

Meer info: www.hetvlaamsekruis.be

Ten slotte moeten de verschillende elementen waarrond de eerste hulp is opgebouwd concreet vorm krijgen op basis van de situatie zoals die zich stelt, de ingezette middelen en de gemaakte afspraken tussen de betrokken partijen op het multidisciplinair overleg.
Het betreft sensibiliseren en informeren van het uitgaanspubliek over wat te doen wanneer het fout gaat, alarmering, verplaatsen van het slachtoffer, inrichting van de hulppost of ruimte die hiertoe kan dienst doen en transport naar het ziekenhuis. Niet alle elementen zijn van toepassing voor alle evenementen. Zo zal een kleine fuif geen uitgebreide hulppost ter beschikking hebben, maar is dit wel noodzakelijk bij grote evenementen.

Elementen van eerste hulp	
Voorlichten uitgaanspubliek	Via de website, flyers en affiches wordt het uitgaanspubliek geïnformeerd over de gezondheidsproblemen die gerelateerd zijn aan het gebruik van uitgaansdrugs, hoe acute problemen kunnen voorkomen worden, hoe te reageren wanneer het fout gaat, beroepsgeheim van medische hulpverleners enzovoort.

Alarmering	Voor specifieke medische hulp is samenwerking ter plekke of correct en snel alarmeren cruciaal. Permanent overleg met diensten als het Rode en Vlaamse Kruis en spoedgevallendiensten is een must. Alarmering: Wil je een ambulance of MUG oproepen dan bel je best 112. 112 is het Europese noodnummer voor medische hulpdiensten. Het nummer 100 is ook nog steeds toegankelijk voor België. Dit nummer is vooral aangewezen in grensstreken. Wanneer je de medische hulpdiensten oproept, hou er dan rekening mee dat zij er zelf voor kiezen om al dan niet de politie te verwittigen. Dit geldt zeker voor publieke plaatsen als bijvoorbeeld een jeugdhuis. Ter plaatse kan ook nog steeds geoordeeld worden of een politionele interventie nodig is. De organisator en de EHBO-medewerkers hebben telefoonnummers (bijvoorbeeld. nummer van dokter van wacht, anti-gifcentrum) en vast telefoontoestel/GSM's ter beschikking om medische hulpdiensten te verwittigen. Het kan interessant zijn om relevante nummers in het telefoonboek van je GSM te brengen. Een vast toestel is optimaal, vermits iedereen deze dan weet terug te vinden. Bij ernstige gevallen kan je 112 bellen. Het is voor alle medewerkers duidelijk welke gegevens relevant zijn om door te geven aan de medische hulp. De medewerker die verantwoordelijk is voor de EHBO hangt bij de telefoon een lijstje met daarop relevante gegevens die doorgegeven moeten worden: wie, wat (bewusteloos? ademhaling? verwondingen?), waar (adres + ingang)? Zorg er voor dat er een medewerker de hulpdiensten opwacht om ze naar de gewonde te begeleiden.
Inrichting hulppost	De eerste hulppost moet zich in een rustige, goed bereikbare ruimte bevinden. Dit is heel belangrijk om de druggebruiker te kalmeren en gerust te stellen. Ideaal is een EHBO-post opgedeeld in twee ruimten: één om verzorging te bieden en één waar de bezoeker kan bekomen. De EHBO-post beschikt over een eigen toilet. Er wordt gezorgd voor een snelle en efficiënte communicatie tussen de EHBO, de medewerkers en hulpdiensten. De organisator voorziet een aparte ruimte voor primaire medische hulp aan bezoekers. Deze ruimte is groot genoeg voor enkele brancards. De EHBO-post is vlot bereikbaar voor ziekenwagens. Deze worden niet gehinderd door auto's, afsluitingen...De eindverantwoordelijke houdt hier toezicht op. Er is een verantwoordelijke aangesteld die de coördinatie van de EHBO-dienst organiseert. De organisator zorgt voor een ziekenboeg met voldoende middelen. Er is tevens stromend warm en koud water, voldoende verlichting, verwarming, toilet... Niet alleen de ruimte, ook de medewerkers met een bevoegdheid eerste hulp zijn snel herkenbaar en contacteerbaar voor bezoekers. De medewerkers dienen zelf geen medicijnen toe. Dit is immers verboden bij wet. De EHBO-medewerker probeert de patiënt af te zonderen en onder toezicht te houden. Het kan helpen om er een vriend of vriendin bij te halen. Deze kan meer informatie geven over de gebruiker. De aanwezigheid van een bekend persoon kan een geruststellend effect hebben.
Transport ziekenhuis	Een gebruiker die negatieve gevolgen van alcohol- en ander druggebruik ondervindt, wordt niet zomaar uit de locatie verwijderd. Dit kan immers een verhoogd risico betekenen voor 'hypothermia' (te groot temperatuurverschil). Een persoon die teveel gedronken heeft, kan onderkoeld geraken omdat hij/zij geen besef heeft van de buitentemperatuur. Als er iemand naar het ziekenhuis gevoerd wordt, is het belangrijk dat de medewerker die verantwoordelijk is voor de EHBO op de hoogte is van de identiteit van de bezoeker en de gegevens naar waar hij is afgevoerd. Dit is noodzakelijk om vrienden of familie te kunnen verwittigen. Spreek met de medewerkers af wie nuchter blijft om eventueel gekwetsten naar spoed te vervoeren.

6.5. Checklist

Focus: Eerste hulp en medische interventies bij drugincidenten	**Or**	**Pr**	**Lo**
Maak een plan op waar je alle gegevens (omvang, mogelijke interventies) verzamelt die belangrijk zijn voor de organisatie van eerste hulp	x		x
Bekijk of het relevant is om een eigen EHBO-post te voorzien met eigen medewerkers, een kruisvereniging aanwezig te laten zijn of een gespecialiseerde omkadering met een arts	x		x
Doe een beroep op een kruisvereniging vanaf circa 750 bezoekers	x		
Neem vanaf je 2000 bezoekers verwacht contact op met de burgemeester. Hij/zij zal het medisch dispositief bepalen en laat zich hier eventueel bijstaan door de provinciale commissie voor Dringende Medische Hulpverlening	x		x
Geef de medewerkers mee problemen tijdig te signaleren en deze door te geven aan één persoon	x		
Spreek af wie de centrale persoon is om problemen te melden			
Zorg ervoor dat deze centrale persoon de noodnummers binnen handbereik heeft	x		
Zorg ervoor dat er steeds een medewerker aanwezig is die de eerste hulpzorgen kan toebrengen	x		
Informeer de bezoekers wat ze moeten doen als het fout gaat	x		
Maak duidelijke afspraken rond de alarmering	x		x
Zorg dat iedereen weet wie de eindverantwoordelijke van de EHBO is	x		
Zoek een goede ruimte voor een hulppost	x		
Maak afspraken rond het transport naar het ziekenhuis	x		x

Or = Organisator
Pr = Preventiewerker
Lo = Lokale overheid

7. Toezicht en controle om de veiligheid te vrijwaren

Preventie bestaat behalve uit een offensief luik ook uit een defensief luik. Dit laatste zoekt afstemming met het repressieve beleid dat instaat voor veiligheid, controle, wetshandhaving, vervolging en bestraffing. Preventie vanuit welzijns- en gezondheidsperspectief stelt het welzijn en de gezondheid van het uitgaanspubliek centraal en preventie vanuit criminaliteits- en veiligheidsperspectief is gericht op het bevorderen van de veiligheid van het uitgaanspubliek, buurtbewoners en van de ruimere maatschappij.
Dit betekent dat preventie vanuit enerzijds welzijns- en gezondheidsperspectief en anderzijds criminaliteits- en veiligheidsperspectief op elkaar afgestemd moeten worden. Deze twee benaderingen zijn immers complementair.

Door een geïntegreerde aanpak vanuit deze twee benaderingen krijgt repressie een preventieve meerwaarde (bijvoorbeeld. responsabiliseren van het uitgaanspubliek, een duidelijk signaal van wat – bij wet – kan en niet kan) en preventie op meer slagkracht. Er wordt dan efficiënter toegekeken op de naleving van de toepassing van de alcohol- en drugwetgeving (bijvoorbeeld schenken van gedistilleerde sterke dranken aan -18 jarigen, alcohol- en drugcontroles in het verkeer in de omgeving van uitgaanslocaties) en de toepassing van afgedwongen preventiemaatregelen (bijvoorbeeld handhaving van de maximum bezoekerscapaciteit).

Toch zien we nog te vaak een eenzijdig repressief optreden. Preventie vanuit gezondheidsperspectief komt nog te weinig onder de aandacht van de organisatoren en lokale overheid. Uit de vorige hoofdstukken en het gamma aan preventiemaatregelen is al gebleken dat de alcohol- en drugthematiek een complex gegeven is. Werken aan de gezondheid van de uitgaanders heeft ook voordelen voor veiligheids - en criminaliteitspreventie. Willen we de gezondheid en veiligheid op evenementen handhaven, dan is het noodzakelijk om de bestaande regels na te leven. Zo is de controle op de toepassing van de geldende alcohol- en drugwetgeving, het deurbeleid van evenementen, toezicht in de locatie en inbeslagnames en vervolgingsprocedures belangrijk. Preventie-maatregelen een dwingend karakter geven is mogelijk op voorwaarde dat deze in functie van een positief uitgaansbeleid zijn.

Voor meer informatie omtrent wetgeving verwijzen we naar www.vad.be en de Juridische handvatten voor het jeugdwerk (te bestellen via vad-website).

7.1. De nieuwe drugwetgeving

De laatste jaren is er heel wat gewijzigd in de wetgeving omtrent drugs: men maakt sinds 2 juni 2003 een onderscheid tussen cannabis en andere illegale drugs. Voor andere illegale drugs dan cannabis blijft de situatie hetzelfde: het bezit, gebruik of verkopen van deze middelen zijn verboden, zowel voor een minderjarige als voor een meerderjarige.

Cannabis krijgt in de nieuwe wet van 2 juni 2003 een afzonderlijk kader. Maar dit geldt enkel voor meerderjarigen. De nieuwe wetgeving is niet van toepassing op minderjarigen. Voor hen is cannabis verboden en wordt er altijd een procesverbaal opgemaakt, net zoals voor andere illegale drugs. Bovendien verwittigt de politie de ouders en maakt het procesverbaal over aan het parket. Voor meer en up-to-date informatie hierover www.vad.be.

Voor meederjarigen geldt dat cannabis verboden is, maar bezit van cannabis voor persoonlijk gebruik (max. 3 gram en 1 plant) door een meerderjarige wordt de laagste vervolgingsprioriteit gegeven, uitgezonderd wanneer bezit gepaard gaat met verzwarende omstandigheden en/of verstoring van de openbare orde.

Verzwarende omstandigheden

Zijn deze die opgenomen zijn in artikel 2bis van de wet van 24 februari 1921. Het gaat om:
- Misdrijven gepleegd ten aanzien van minderjarigen, waaronder: cannabisgebruik of – verhandeling in aanwezigheid van minderjarigen, minderjarigen aanzetten tot cannabisbezit of – gebruik...
- De dader is lid van een vereniging die drugs levert.
- De dader veroorzaakt door cannabis bij anderen een ongeneeslijke ziekte, blijvende arbeidsongeschiktheid, verlies van een orgaan, zware verminking of de dood.

Verstoring van de openbare orde
- Bezit in een strafinrichting of instelling voor jeugdbescherming
- Bezit in een onderwijs- of gelijkaardige instelling of in hun onmiddellijke omgeving. Dit zijn plaatsen waar leerlingen zich verzamelen of elkaar ontmoeten (bijvoorbeeld. halte openbaar vervoer of park in nabijheid van school)
- Ostentatief bezit in een openbare plaats die toegankelijk is voor het publiek (bijvoorbeeld fuif)

Voor de wetgeving rond alcohol verwijzen we naar hoofdstuk 5 van deel 2.

7.2. Deurbeleid

Controle door bewakingsdienst

Een goed georganiseerd deurbeleid kan de uitgaansgelegenheden een stuk veiliger maken. Hierin spelen twee factoren een belangrijke rol, met name: het fouilleren en de organisatie van de ingang.

Als de controles aan de ingang van de locatie niet goed worden aangepakt, is de kans reëel dat er lange wachttijden ontstaan. Hierdoor worden nieuwe risico's gecreëerd en verleggen gezondheidsproblemen zich van de locatie naar de ingang. Een getrapt controlesysteem, waarbij in een eerste doorgang de ticketcontrole plaatsvindt en in een tweede doorgang de persoonscontrole, is aanbevolen.

Er kan best vooraf ook duidelijk bepaald worden of er gebruik gemaakt wordt van vrijwilligers of van een professionele bewakingsdienst voor het uitvoeren van de deurcontrole.

- ➔ Optimaal is een professionele bewakingsdienst in te schakelen in combinatie met vrijwilligers van de eigen organisatie.
- ➔ De rol en verantwoordelijkheid van deurpersoneel en veiligheidspersoneel moet duidelijk gedefinieerd en ondersteund zijn door iedereen.
- ➔ Deurpersoneel is gekenmerkt door de kledij. Iedereen draagt een naambadge.
- ➔ Zorg voor bewakingsagenten van elk geslacht.
- ➔ De namen van de security (vrijwilligers) worden doorgespeeld aan de burgemeester. Een overleg vooraf met politie, gemeente en organisator is aan te raden.
- ➔ Duid een verantwoordelijke voor de veiligheid en bewaking aan.
- ➔ Het deurbeleid kan best in twee fasen (een ticketcontrole en een persoonscontrole) verlopen.

Meer informatie omtrent de wet van 10 april 1990 'tot regeling van de private veiligheid en de bijzondere veiligheid' vind je terug op www.vigilis.be: Kies 'bewaking' en vervolgens 'geïnteresseerd als burger'. Hier vind je terug aan welke voorwaarden fouillering verbonden is, zoals

- ➔ Fouillering moet op een respectvolle en beleefde manier gebeuren.
- ➔ Bezoekers moeten altijd hun toestemming geven vooraleer de aftasting kan doorgaan. Personen die weigeren kan de toegang ontzegd worden.

Controle door 'vrijwilligers'
Het inzetten van vrijwilligers voor taken van persoonscontrole is toegelaten in het verenigingsleven. De bedoeling is verenigingen in de mogelijkheid te stellen met eigen leden de veiligheid te verzekeren bij de uitoefening van bepaalde activiteiten.
Toch zijn er hier enkele voorwaarden aan verbonden die een te verregaande vrijheid beperken. Zo kunnen vrijwilligers maar controle uitoefenen tijdens sporadisch georganiseerde activiteiten van hun vereniging (strandfuif, zangwedstrijd georganiseerd door scouts of jeugdhuis). De vrijwilligers doen deze job sporadisch (frequentie die de norm van drie tot vier maal per jaar niet overschrijdt) en onbezoldigd (geen enkele vorm van betaling wordt geduld, ook niet in de vorm van natura of fooien). Ten slotte moet het vrijwilligersteam uitsluitend zijn samengesteld uit eigen leden van de organiserende vereniging en niet uit derden. Enige marge is hier nog mogelijk: de bedoelde vrijwilligers zijn eigen leden van de organiserende instantie of zijn personen "die een – op organisatorisch vlak – aanwijsbare band hebben met de inrichters", bijvoorbeeld. oudervereniging en van een school, een vereniging van gewezen leiders van een jeugdbeweging.
Dit betekent tevens dat geen andere verenigingen – al dan niet tegen betaling – zich ten dienste van de organisator kunnen stellen.

De organisator die vrijwilligers wil inzetten, moet de toelating bekomen van de burgemeester van de gemeente waar het evenement doorgaat. De organisator moet een lijst met alle namen overhandigen aan de burgemeester die het advies zal inwinnen bij de korpschef van de lokale politie. Voor de vrijwilliger is een aantal voorwaarden gesteld:

- bepaalde veroordelingen niet hebben opgelopen en voldoen aan moraliteitsvoorwaarden, nodig voor het uitoefenen van de functie;
- onderdaan zijn van een lidstaat van de Europese Unie en er zijn woonplaats hebben;
- bepaalde beroepen niet uitoefenen (privé-detective) of activiteiten die doordat ze door een dergelijke vrijwilliger worden uitgeoefend een gevaar kunnen uitmaken voor de openbare orde;
- sinds vijf jaar geen lid geweest zijn van een politiedienst;
- de leeftijd van 18 jaar (voor de uitvoerders) en 21 jaar (voor de leiding van de ordedienst) bereikt hebben.

Belangrijk is nog te vermelden dat het uitsluitend om de uitoefening van activiteiten van persoonscontrole en verkeersbegeleiding gaat! Bewaking van goederen, bijvoorbeeld. toezicht op parkings, is enkel mogelijk door professionele bewakingsagenten. Een vrijwilliger kan steeds de politie contacteren indien er zich problemen voordoen.

Persoonscontrole
Persoonscontrole mag dus uitgeoefend worden door professionele en vrijwillige bewakingsagenten. Maar hier zijn heel wat voorwaarden aan verbonden:

- De toestemming van de burgemeester is nodig indien de controle op een publiek toegankelijke plaats plaatsvindt.
- De uitoefening van de controlefunctie mag de individuele vrijheid van de burgers niet aantasten.
- Bijzondere aandacht dient hierbij te gaan naar de modaliteiten inzake de controle van kleding en handbagage bij de toegangscontrole. Er kan overgegaan worden tot 'fouillering', maar dan onder strikte voorwaarden inzake het wat, wanneer, waarom en hoe van deze controle.
- Kledij en handbagage mogen enkel oppervlakkig worden gecontroleerd op gevaarlijke voorwerpen (en dus niet op drugs) en bovendien enkel door personen van hetzelfde geslacht. Alle andere controles (bijvoorbeeld van een voertuig, een tent...) zijn verboden.

- De controle zelf kan uitsluitend bestaan uit: een oppervlakkige betasting van de kledij en de controle van de handbagage. Dit laatste is enkel mogelijk als de gecontroleerde persoon zelf de goederen uit zijn zakken of uit zijn handbagage haalt en ze aan de bewakingsagent toont. De bewakingsagent kan dus niet zelf handtassen of de zakken van de kledij van de gecontroleerde persoon doorzoeken.
- Controle van kledij en handbagage is enkel mogelijk bij de toegang tot deze plaats.
- De controle mag niet systematisch gebeuren.
- De gecontroleerde kan niet gedwongen worden tot controle, maar controle geschiedt op basis van vrijwilligheid. Wie zich wil laten controleren, kan de toegang ontzegd worden.
- Identiteitscontrole mag enkel door de politie gebeuren.
- Dit geldt tevens voor het speuren naar drugs.

Ticketcontrole

Voor alle duidelijkheid: de controle van tickets of van toegangsbewijzen behoort niet tot de security-activiteiten zoals voorzien in de 'bewakingswet'. Het inzetten van vrijwilligers voor deze activiteiten zou in strikte zin geen problemen mogen stellen. Er moet dan wel nauwlettend op toegezien worden dat het optreden van deze vrijwilligers zich tot de ticketcontrole beperkt en dat het onderscheid met de persoonscontrole duidelijk blijft.

Toelatingsweigering voor personen onder invloed van alcohol en/of andere drugs

In principe mag een bewakingsagent de toegang weigeren aan eenieder die door de beheerder van de plaats ongewenst is, doordat:

- het de toegang betreft tot een niet publiek toegankelijke plaats (bijvoorbeeld privéclub) en de betrokken persoon er niet is uitgenodigd;
- het de toegang betreft tot een publiek toegankelijke plaats (bijvoorbeeld jeugdhuis) maar de betrokkene er ongewenst is omdat hij niet aan de voorwaarden voldoet om er toegang te hebben (bijvoorbeeld. inkomticket);
- een persoon zich tegen een toegangscontrole verzet of het een persoon betreft bij wie is vastgesteld dat hij in het bezit is van een wapen of een ander gevaarlijk voorwerp.

Een persoon die, ondanks de toegangsweigering, toch binnengeraakt, mag verzocht worden deze plaats te verlaten. Hierbij mag geen dwang of geweld gebruikt worden. Bij toegangsweigering moet de bewakingsagent er zich echter voor hoeden niet op een directe of indirecte wijze discriminerend op te treden.
Concreet wil dit zeggen dat er bij duidelijke signalen van dronkenschap of het onder invloed zijn van andere drugs, de bewakingsagent de toegang kan weigeren. Let wel: hij/zij mag hierbij niet discriminerend ten opzichte van bepaalde groepen optreden.

Meer info: www.vigilis.be

Als organisator kan je wel enkele voorwaarden stellen waaraan de bezoeker zich dient te houden. Zo zie je vaak op grote festivals dat het verboden is om gevaarlijke voorwerpen mee te brengen (bijvoorbeeld glas, messen..). Een andere voorwaarde die je kan stellen in functie van het garanderen van de veiligheid en gezondheid van je bezoekers, is het weigeren om alcohol binnen te brengen. Bezoekers die zelf alcohol meebrengen zullen meer drinken.

7.3. Toezicht in en rond de fuiflocatie

In de fuiflocatie

Ook tijdens de avond is permanent toezicht in de locatie nodig om alcohol- en ander druggebruik te ontraden en tijdig te kunnen anticiperen op probleemsituaties. Als overmatig alcohol- en druggebruik wordt vastgesteld, moet op kordate wijze opgetreden worden. Hiervoor heb je duidelijke regels en afspraken nodig. Een positieve sfeer creëren en een goede relatie met de bezoekers uitbouwen is de beste vertrekbasis.

- Plaats bar, bonnetjes... op zo'n manier dat je overzicht op je zaal optimaal is.

- Een toiletdame/-heer kan toezicht houden in de toiletten. Bespreek vooraf hoe hij/zij onregelmatigheden kan communiceren.
- Spreek met een aantal medewerkers af om een inspectieronde te doen (op momenten dat je verwacht dat de veiligheids- en gezondheidsrisico's het hoogst zullen zijn, met name 03u00-04u00 uur 's nachts) en onregelmatigheden te communiceren.
- Videoscratching (filmen in de zaal en meteen projecteren) is niet alleen leuk voor de uitgaanders, maar zorgt tegelijkertijd voor een sociale controle.

Rond de locatie

Rond de locatie kunnen vrijwilligers toezicht houden, maar wanneer ze zich op de openbare weg bevinden hebben ze geen bevoegdheid. Enkel de politie kan hier optreden. Een rondgang op de parking of rond de fuiflocatie kan preventief wel helpen, maar wanneer er zich problemen voordoen, is men genoodzaakt de politie te bellen. Maak dus op voorhand duidelijke afspraken met de politie.

7.4. Communicatie

Met de politie
Als de politie preventief toezicht houdt op je feestlocatie, kan dat een ontradend effect hebben en potentiële risico's wegnemen. Een controle die op een win-winsituatie gericht is, responsabiliseert de klant/bezoeker.
Dit in tegenstelling tot de razzia's. Bij een razzia vergroot je de kans op gevaar omdat er paniekreacties ontstaan onder de bezoekers, het kan stigmatiserend werken en is weinig respectvol naar het uitgaanspubliek.
Je kan de manier van controles uitoefenen en toezicht door de politie op voorhand ter sprake brengen en er afspraken over maken. Een degelijk controlebeleid houdt namelijk in dat er gecommuniceerd wordt over verkeerscontroles, organisatie van het deurbeleid, vervolgingsprocedures met betrekking tot inbeslagnames en het contacteren van de politie tijdens het feest. Al deze aspecten maken deel uit van een degelijk controlebeleid op (onder meer) drugs en druggebruik in en rond de locatie.
Als je op voorhand afspraken maakt, brengt dat het voordeel mee dat de politie sneller kan reageren op eventuele klachten of vragen. Als je op voorhand met een verantwoordelijke kan kennismaken, komt dat de samenwerking voor, tijdens en na het feest ten goede.

Met de feestvierders

Aan de toegangscontrole kan je duidelijk vermelden dat het bezit van gevaarlijke producten verboden is. Op de tickets of toegangsaffiches vermelden dat de bezoeker zich aan bepaalde handelingen zoals controle moet onderwerpen is niet volgens de wet. Men zou durven veronderstellen dat het kopen van een ticket de toestemming geeft voor fouilles, maar de wet voorziet zulke verplichtingen niet en deze overeenkomsten zijn dus ongeldig.

Deurcontroles geven het signaal dat druggebruik niet getolereerd wordt (hoewel een toegangscontrole niet het zoeken naar drugs als doel kan hebben). Dit kan als risico inhouden dat sommige gebruikers voor het binnenkomen een dubbele dosis nemen.

7.5. Inbeslagnames en vervolgingsprocedure

Noch erkende bewakingsagenten, noch vrijwilligers mogen bezoekers controleren op drugs. Dit blijft een bevoegdheid van de politie. Merkt een medewerker op de fuif dat er iemand in het bezit is van drugs of drugs verkoopt (met uitzonderling van cannabis), dan is deze verplicht om

dit te melden aan de politie. Niemand buiten de politie is bevoegd om illegale drugs in zijn bezit te hebben (met een uitzondering van cannabis[18]). De politie zelf handelt dit dan verder af.

Momenteel bestaat er nog steeds een grijze zone wanneer het gaat over bewaring van illegale middelen en het contacteren van politie. Duidelijke en ondubbelzinnige protocollen en meldingsprocedures met betrekking tot inbeslagnames en bewaring zijn nodig.

7.6. checklist

Focus: Toezicht en controle om de veiligheid te vrijwaren	**Or**	**Pr**	**Lo**
Tracht zo veel mogelijk de gezondheid en veiligheid van de bezoekers te vrijwaren	x	x	x
Zorg ervoor dat iedereen op de hoogte is van de geldende wetgeving rond illegale drugs	x	x	
Check de website www.vad.be voor actuele wijzigingen in de wet	x	x	
Zorg voor een duidelijk een eenvoudig deurbeleid: scheidt de persoons- van de ticketcontrole	x		
Maak gebruik van een professionele erkende bewakingsfirma en/of van vrijwilligers voor de persoonscontrole	x		
Vraag de toelating van de burgemeester om vrijwilligers in te zetten voor een fouille	x		
Zorg ervoor dat iedereen zijn taak kent en weet hoe hij/zij deze moet uitvoeren	x		
Hou je aan de regels omtrent persoonscontrole	x		
Hou toezicht in de fuiflocatie	x		
Maak afspraken met de politie over toezicht rond de fuiflocatie	x		
Communiceer op voorhand met de politie over verkeerscontroles, deurbeleid, vervolgingsprocedures en contactopname	x		
Vermeld voor de ingang dat het bezit van gevaarlijke producten verboden is	x		

Or = Organisator
Pr = Preventiewerker
Lo = Lokale overheid

[18] *De wet van 2 juni 2003:* na vernietiging van artikel 16 van de nieuwe drugwet 2003 door het Arbitragehof op 21 oktober 2004 verscheen in het Staatsblad van 31 januari 2005 een nieuwe Gemeenschappelijke Richtlijn die een voorlopig antwoord biedt op de vernietiging van artikel 16.

8. Beleidsmatig werken op verschillende niveaus

Vrije tijd is een belangrijk levensdomein waar jongeren kansen krijgen zich verder te ontplooien, grenzen af te tasten, keuzes te maken en verantwoordelijkheid op te nemen.

Iedereen wordt wel eens geconfronteerd met middelengebruik: het gezin, de wijk, het uitgaansleven ... Een **lokaal alcohol- en drugbeleid** is dus zeker geen overbodige luxe. Zo'n beleid biedt geen pasklare oplossingen, maar kan wel een aantal bezorgdheden wegnemen door er passende antwoorden tegenover te stellen.
Een lokaal alcohol- en drugbeleid moet uitgetekend worden met alle betrokkenen, zodat het een beleid op maat is van iedereen en er eensgezindheid bestaat over de gemaakte keuzes.

In het kader van een lokaal alcohol- en drugbeleid kan ook werk gemaakt worden van een **lokaal feestbeleid** dat borg staat voor goede fuifmogelijkheden, aandacht voor diverse problematieken zoals agressie, vandalisme, diefstal, druggebruik, en alcohol- en drugpreventie.

8.1. Lokaal alcohol- en drugbeleid

Duurzame samenwerking en de uitbouw van structurele netwerken vormen in de preventiepraktijk de fundamenten voor het hierboven beschreven globaal alcohol- en drugbeleid. De steun en het engagement van alle lokale partners bij een lokaal alcohol- en drugbeleid is noodzakelijk.

Afspraken op lokaal vlak over de drugproblematiek krijgen vorm in overleg met de buurt, de gemeente, de politie, de medische hulpdiensten, de brandweer, de preventiewerker, de clubeigenaar én het jeugdwerk. Het jeugdwerk is hierbij een belangrijke partner vermits zij dag in en dag uit met jongeren omgaan en hierdoor een vinger aan de pols zijn, maar ook hun belangen kunnen verdedigen. Dit overleg is de beste manier om tot een goede afstemming en verstandhouding tussen alle betrokken partners te komen, waardoor de verschillende partners ieders goodwill en cultuur leren kennen én ultiem tot een goede organisatie van een fuif of evenement komen waarbij werk wordt gemaakt van alcohol- en drugpreventie.

Voor meer informatie rond een lokaal alcohol- en drugbeleid verwijzen we naar het concept Schakel jezelf in! van VAD. Dit is een reeks publicaties om sleutelfiguren in de maatschappelijke sectoren (leerkrachten, werkgevers, jeugdwerkers, sociaal-cultureel werkers, welzijnswerkers, clubuitbaters, sportcoachen, politie, stads- en gemeentepersoneel...) te ondersteunen bij de realisatie van een lokaal alcohol- en drugbeleid. Basisidee is dat niet alleen de uitbouw van een beleid per maatschappelijke sector belangrijk is, maar vooral ook de onderlinge afstemming en samenwerking. Immers, iedereen kan dan vanuit zijn eigen invalshoek een rol spelen bij het bespreekbaar maken, voorkomen en verhelpen van alcohol- en drugproblemen.

8.2. Een lokaal feestbeleid

In elke Vlaamse gemeente vinden er jaarlijks tientallen feesten en fuiven plaats. Van (dans)feesten van de verenigingen, klasfuiven, chrysostomos, de 18-jarigenfuif, een bijzondere bestaansviering, tot de dansfeesten n.a.v. een bijzondere gebeurtenis: kermis, carnaval, oud op nieuw...
Ook particulieren hebben heel wat te vieren, zoals een huwelijk, gouden bruiloft of pensionering. Verder zetten bedrijven, instellingen en overheden regelmatig allerlei feesten op poten. Daarnaast zijn er nog de dansfeesten georganiseerd door commerciële organisatoren.

Een gemeentelijk feest- en fuifbeleid ontwikkelen waarin je met deze diversiteit aan feesten en fuiven rekening houdt, is iets waarbij je niet over één nacht ijs mag gaan. Op de website www.fuifpunt.be zet men alle accenten van een constructief fuif- en feestbeleid op een rijtje.

Een goed feest- en fuifbeleid is meer dan een gedoogbeleid waarbij feesten en fuiven oogluikend toegelaten worden en waarbij de overheid niet sturend optreedt. Een beleid voeren is ook veel meer dan een reglement opstellen met de idee dat dit eventuele problemen in de toekomst wel zal oplossen.

Voor men werk maakt van een gemeentelijk feestbeleid, is het goed om stil te staan bij de vraag wat de **doelstellingen** zijn en welke acties ontwikkeld moeten worden om ze te realiseren. Nog te vaak leidt het uittekenen van een feestbeleid tot nog meer regels voor de organisatoren waardoor ze misschien definitief dreigen af te haken. Het lokaal bestuur kan kiezen voor een pro-actief beleid waarbij de organisator daadwerkelijk steun en begeleiding krijgt, zodat veel problemen voorkomen worden. Een lokaal beleid zorgt voor een gelijke behandeling van alle organisatoren van fuiven en evenementen en vermijdt oneerlijke concurrentie (uitgaanders die naar een andere fuif gaan omdat daar meer toegelaten is...).

Intersectoraal overleg
In een constructief lokaal feest- en fuifbeleid is overleg één van de sleutelwoorden. Een vlotte communicatie tussen de verschillende partijen die bij het lokale feestgebeuren betrokken zijn is onontbeerlijk om het een brede gedragenheid te geven binnen de lokale gemeenschap. Er wordt vaak een onderscheid gemaakt tussen regelmatig preventief overleg tussen de verschillende partijen die bij het fuiven betrokken zijn, en overleg bij de voorbereiding van een bijzonder evenement. Voor meer informatie zie www.fuifpunt.be.

1. *Organisatoren van fuiven of evenementen*

Handelen als een goede huisvader

In de eerste plaats zijn het de organisatoren die zich bij de voorbereiding en de uitvoering dienen te gedragen volgens het aloude rechtsprincipe van de 'bonus pater familias': dit betekent dat ze zorg moeten dragen voor hun eigen medewerkers en publiek.

Informatie over veilig en gezond fuiven

De organisator zal eveneens actief moeten nagaan aan welke afspraken en richtlijnen voldaan moet worden, met wie contact moet opgenomen worden en welke stappen hiertoe dienen te worden gezet. Hiervoor kan men in eerste instantie terecht op www.fuifpunt.be waar alle ingrediënten terug te vinden zijn voor het organiseren van een geslaagde avond. Daar staat uitgelegd welke voorbereidingen de organisator moet treffen, wat hem/haar de dag zelf allemaal te doen staat als organisator én wat er te wachten staat 'the day after'. Verder wordt men wegwijs gemaakt in de regelgeving rond fuiven die vooral voor de fuiforganisator van belang is, en er zijn tips om de fuif veilig en vlekkeloos te laten verlopen.

Fuifpunt:
Een aantal landelijke jeugdwerkorganisaties hebben samen met het Steunpunt Jeugd en de Vereniging Vlaamse Jeugddiensten en -consulenten het initiatief genomen om met Fuifpunt te starten. Samen willen ze zich inzetten om het fuifgebeuren in Vlaanderen in al zijn facetten te ondersteunen. Ze richten zich niet alleen tot fuiforganisatoren, maar ook tot beleidsmakers, zaaluitbaters, politie... kortom iedereen die van dichtbij of ver te maken heeft met fuiven. Concreet willen ze eenduidige, up-to-date informatie verstrekken aan en overleg plegen met de verschillende partijen die bij de organisatie van fuiven betrokken zijn.

Informatie over het organiseren van een fuif vind je ook terug in de brochure *Fuifnummers*, uitgegeven door en verkrijgbaar bij de Vlaamse Federatie van Jeugdhuizen en Jongerencentra.

Meer info: www.vfj.be

2. *De lokale overheid: beleid maken en coördineren*

Belangrijke randvoorwaarde is dat de lokale overheid een eenduidig geïntegreerd fuifbeleid voor de gemeente uitstippelt en heldere procedures hanteert voor het organiseren van een fuif, concert of festival (Vettenburg et al., 2002).
Ondersteuning en stimulering van het lokale fuifgebeuren vormen de krachtlijnen bij de uitwerking van een positief uitgaansbeleid.

Meldingsprocedure

De burgemeester of schepen van jeugd (eventueel feestelijkheden) kan de preventiewerker de opdracht geven om in overleg met de betrokken partners een meldingsprocedure[19] uit te tekenen.
Ook al kan een melding niet altijd worden afgedwongen, het is wel een bruikbaar instrument voor de lokale overheid. Via schriftelijke afspraken tussen lokale overheid en organisatoren van fuiven kunnen beide partijen het engagement aangaan om de organisatie van grote fuiven te melden. Het beleid kan tegenover de melding stimulerende en ondersteunende maatregelen stellen.

Een meldingsprocedure kan bijvoorbeeld inhouden dat elke organisatie die een fuif organiseert het engagement aangaat, via een gestandaardiseerd aanvraagformulier, dit mee te delen aan de lokale overheid en wel binnen een bepaalde termijn met de vermelding van (1) de plaats, (2) het tijdstip, (3) het geschatte aantal deelnemers en (4) alle feiten die enige invloed hebben op de openbare orde. De lokale overheid kan dan op zijn beurt bepaalde engagementen aangaan, vervoer mogelijk maken, preventie-initiatieven subsidiëren...).

[19] De meldingsplicht is afhankelijk van gemeente tot gemeente, naargelang deze plicht bij politiereglement is opgelegd en of het gaat om een openbare vergadering (lees: (openlucht)fuif, festival of optreden) en dit in een gesloten plaats of in de open lucht.
Het organiseren van een openbare vergadering kan door de wetgever of de optredende administratieve overheid gereglementeerd worden, met dien verstande dat het recht op vergaderen aan geen preventieve maatregelen mag worden onderworpen. De gemeenteoverheid zal op grond van de artikels 119, 130, 134§1 en 135 van de Nieuwe Gemeentewet de gepaste verordeningen en maatregelen kunnen uitvaardigen om te verhinderen dat de uitoefening van het vergaderrecht de openbare orde, rust en veiligheid stoort. Vergaderingen die de openbare rust verstoren zal zij mogen verbieden. Zij zal ook mogen voorschrijven dat de politie toegang heeft tot plaatsen waar de openbare vergadering wordt gehouden. Om het recht van toezicht van de politie mogelijk te maken, kan aan degenen die een openbare vergadering in gesloten plaatsen beleggen, de verplichting opgelegd worden dit aan de plaatselijke overheid bekend te maken. Openbare vergaderingen in de open lucht zijn deze die worden gehouden op de openbare weg, of in open (d.i. niet afgesloten) erven die op de openbare weg uitgeven. Deze blijven ten volle aan de politiewetten onderworpen, d.w.z. dat de wetgever en de door de wetgever aangewezen overheden alle (preventieve) maatregelen mogen nemen om te voorkomen dat de openbare weg wordt verstoord.

Na een afgesproken periode kunnen de afspraken geëvalueerd worden en moet er mogelijkheid tot bijsturing zijn. Zo wordt vermeden dat deze meldings(plicht) als een eenzijdig opgelegde maatregel vanuit de lokale overheid wordt aanzien.

Risicoanalyse

Op basis van deze meldingsgegevens kan de coördinerende overheid al dan niet beslissen over te gaan tot een risicoanalyse[20] die verder inzicht geeft in de veiligheids- én gezondheidsaspecten verbonden aan de fuif.

Een gangbare methode voor het opstellen van een risicoanalyse (Brants, 2003; Meers, 2001) gaat uit van de volgende zes stappen:

1. Wat zijn mogelijke risico's verbonden aan de fuif?
2. Wie loopt gevaar?
3. Waar vinden de meeste problemen plaats?
4. Wanneer manifesteren problemen zich?
5. Welke preventieve maatregelen zijn reeds getroffen?
6. Welke bijkomende expliciete (drug)preventiemaatregelen zijn er nodig?

De informatie afkomstig uit de risicoanalyse wordt vervolgens ter voorbereiding van een gezamenlijk overleg overgemaakt aan alle betrokken partners. Zo krijgt iedereen inzicht in de aard en de omvang van potentiële (druggebonden) risico's en dit in functie van de kenmerken van het publiek, de fuifinfrastructuur en regionale kenmerken.

Coördinatievergadering

Voor tijdelijke evenementen is een coördinatievergadering[21] de meest aangewezen overlegvorm. Dit geeft aan elke partner de gelegenheid om zijn verwachtingen mee te delen met betrekking tot het veilig en gezond verloop van de fuif, elkaar in te lichten over de maatregelen die zij ieder op hun terrein nemen of denken te nemen. Zo krijgt iedereen een globaal zicht op de situatie en hebben de partners de mogelijkheid om in onderlinge afstemming voorzorgsmaatregelen te treffen. De lokale overheid kan de toepassing van welbepaalde preventiemaatregelen koppelen aan het laten doorgaan van de fuif of evenement.
In dezelfde lijn is het belangrijk om duidelijke afspraken te maken met de hulpdiensten (politie, brandweer, medische hulpdiensten). Indien er iets fout loopt, kan een snelle interventie van levensbelang zijn. Dit wordt mogelijk door ook deze diensten bij de coördinatievergadering te betrekken.

---

[20] Voor het opstellen van een risicoanalyse kan de lokale overheid beroep doen op de federale gezondheidsinspectie die aanbevelingen geeft voor het nemen van preventieve veiligheidsmaatregelen bij grote evenementen.

[21] De coördinatievergadering wordt geregeld door de Ministeriële Omzendbrief van 10 december 1987 betreffende de ordehandhaving – gecoördineerde algemene onderrichtingen, BS. 19 december 1987. De gemeenteraad heeft ook zelf de mogelijkheid een reglement goed te keuren waarin vastgelegd wordt wanneer een fuif, optreden of festival voorafgegaan moet worden door een coördinatievergadering. In het reglement wordt onder meer geconcretiseerd welke partners bij de coördinatievergadering worden betrokken en welke concrete operationele afspraken zeker worden behandeld.
Strikte richtlijnen vanaf welke orde van grootte een coördinatievergadering wordt samengeroepen bestaat alsnog niet maar doorgaans wordt het richtaantal van 750 fuivers vooropgesteld of wanneer één van de partners hier nadrukkelijk tot verzoekt. Een coördinatievergadering vindt in principe een 8-tal weken voorafgaand aan de fuif plaats onder leiding van de burgemeester of zijn/haar afgevaardigde.

De coördinatievergadering is het uitgelezen moment om vast te leggen wie de coördinatie voor, tijdens en na de fuif op zich neemt. Indien deze persoon niet behoort tot de coördinerende overheid is het belangrijk de naam en de contactgegevens door te geven aan de bevoegde ambtenaar. Bij een grote fuif of grootschalig evenement is het opportuun tijdelijk een coördinatiecel op te richten die samengesteld is uit partners van verschillende diensten. Verschillende partners krijgen de verantwoordelijkheid over een deelaspect van de organisatie. Maak ook altijd een lijst met contactpersonen die permanent bereikbaar zijn.

Na afloop van een fuif of evenement is het aangewezen dat de coördinerende overheid een evaluatievergadering belegt met alle partners. Deze informatie is belangrijk wanneer een gelijkaardig evenement in de toekomst opnieuw wordt georganiseerd.

Het begrip evaluatie nader bekeken (De Maeseneire & Rosiers, 2003):

Evaluatie optimaliseert je werk en het is een bron van informatie voor de toekomst. Het geeft een antwoord op de vraag of je dingen goed aanpakt, waarom je ze goed aanpakt en wanneer je ze goed aanpakt. Het geeft je ook de gelegenheid tussentijds je activiteiten bij te sturen en op basis hiervan je plannen uit te schrijven voor toekomstige activiteiten. Kortom, je krijgt een beter zicht op het geleverde werk, waardoor de geleverde inspanningen alleen maar efficiënter kunnen gebeuren. Daarnaast heeft evalueren het voordeel dat het motiverend werkt, de communicatie bevordert, aanzet tot nieuwe en creatieve ideeën, preventie-initiatieven geloofwaardig maakt én materiaal biedt voor verantwoording. In de reeks van een lokaal alcohol- en drugbeleid 'Schakel jezelf in' wordt het thema evaluatie in de kijker geplaatst[22].

Wat betekent evaluatie voor het preventiewerk?

1) *Procesevaluatie*: beoordeelt het verloop en de uitvoering van een initiatief en de reactie van de deelnemers. Procesevaluatie beoordeelt de kwaliteit en de efficiëntie van het initiatief.
2) *Effectevaluatie*: begint (meestal) nadat de interventie heeft plaatsgevonden, en daar waar procesevaluatie stopt. Effectevaluatie gaat na in welke mate het voorziene resultaat werd behaald en of de interventie succesvol -effectief- was.

Hoe evalueren: kwantitatief-kwalitatief?

Bij een *kwantitatieve evaluatie* worden cijfers en statistieken gebruikt om het resultaat te beschrijven. Kwantitatieve gegevens kan je verkrijgen door bijvoorbeeld vragenlijsten cijfermatig te verwerken, tellingen uit te voeren (aantal deelnemers, aantal verkochte folders enzovoort), systematisch observaties te turven enzovoort.

De meeste initiatieven bevatten elementen die niet-kwantificeerbaar zijn maar wel het succes of het falen van een initiatief mee bepalen. Bijvoorbeeld: gedrag, vaardigheden, kwaliteiten, attitudes, waarden, motivaties, interacties, enzovoort Dit maakt deel uit van een *kwalitatieve evaluatie*, die uit beschrijvend materiaal bestaat. Het verzamelen van deze gegevens gebeurt meestal via schriftelijke en/of mondelinge interview- en/of observatietechnieken.

Permanent overleg

Organisatoren die regelmatig fuiven organiseren en uitbatingen (bijvoorbeeld. jeugdhuis, gemeentelijke feestzaal, enzovoort) waar frequent fuiven plaatsvinden, vragen dezelfde aanpak die dan op een permanente basis wordt georganiseerd. Met andere woorden, het overleg is niet beperkt tot een coördinatievergadering voorafgaand aan een evenement of fuif en een evaluatievergadering na de fuif, maar kan beter op een continue wijze georganiseerd worden. De lokale overheid en organisatoren kiezen best voor een permanente overlegstructuur. Vanuit de jeugdraad kan bekeken worden hoe dit overleg vorm kan krijgen.

---

22 Een lokaal alcohol- en drugbeleid. Evaluatie een thema in de kijker kan je bestellen via www.vad.be/documentatie

Op dit overleg is dan meer ruimte voor structurele maatregelen op lange termijn, zoals het permanent inrichten van een vestiaire of chill out. In de overeenkomsten die opgemaakt worden met de inrichters van fuiven kan een aantal preventieve maatregelen afgedwongen worden, bijvoorbeeld het installeren van een EHBO-post.

3. *Maak gebruik van de expertise van de drugpreventiewerker*

Voor de drugspecifieke preventiemaatregelen die in deze feestwijzer ruim aan bod komen kan men zich laten bijstaan door de lokale en/of regionale drugpreventiewerker[23]. Naast advies en informatie kan de drugpreventiewerker als (proces)begeleider de verschillende visies op druggebruik op elkaar helpen afstemmen en deze mee hertalen naar concrete afspraken en richtlijnen.

Deze afstemming en samenwerking tussen de verschillende partners heeft finaal tot doel een veilige en gezonde uitgaansomgeving te verzekeren voor het uitgaanspubliek én de fuivers te appelleren op hun eigen verantwoordelijkheidszin wanneer het gaat over hun eigen alcohol- en druggebruik.

4. *De uitgaander als partner*

Uitgaanders mee laten participeren kan op verschillende manieren. De jeugdraad als belangrijk inspraakorgaan kan hiertoe een geschikt forum zijn. Maar niet alle jongeren maken gebruik van het georganiseerd jeugdwerkaanbod. Installeer daarom een permanent en gecentraliseerd meldpunt op de jeugddienst.
Ook tijdens de avond zelf is het zinvol duidelijk te maken waar uitgaanders terecht kunnen met klachten over het verloop van de fuif. Zo heeft de organisator de gelegenheid om te anticiperen op risicofactoren.

Uitgaanders inspraak geven bij de organisatie van een veilige en gezonde fuifomgeving is één zaak, er mee aan de slag gaan is een andere zaak. Zorg ervoor dat de verzuchtingen en klachten als een volwaardig agendapunt op de evaluatievergadering geprogrammeerd worden. Je zal snel merken dat het helpt om de vinger aan de pols houden.

5. *Rekenschap met buurtbewoners*

Fuiflocaties liggen vaak in het centrum van de gemeente. Deze heeft naast een uitgaansfunctie ook een belangrijke handels- en woonfunctie. Bij de organisatie van fuiven of evenementen en de overlast die dit in de onmiddellijke omgeving met zich kan meebrengen, is het belangrijk dat de verschillende partners oog hebben voor een goed evenwicht tussen deze verschillende functies.
Dit betekent dat de leefbaarheid van een woonbuurt niet geschonden (bijvoorbeeld verstoren van de nachtrust, schenden van privé-eigendommen) mag worden door regelmatig fuiven te organiseren. Hoe je dit concreet kan doen vind je terug in 'Toezicht en controle'.
De betrokkenheid van de buurtbewoners bij het uitgaansleven in de gemeente is een belangrijk aandachtspunt. Breng daarom buurtbewoners telkens er een fuif doorgaat tijdig op de hoogte en maak duidelijk bij wie buurtbewoners terechtkunnen bij eventuele klachten of problemen.

---

[23] Voor het uitwerken van drugspecifieke preventiemaatregelen kan je samenwerken met een regionale preventiewerker, actief in een Centrum Geestelijke Gezondheidszorg (CGG) bij jou in de regio. Hij/zij ondersteunt op zijn/haar beurt de lokale preventiewerkers (gemeente/stad) waar je ook altijd rechtstreeks contact mee kan opnemen.
Contactadressen: http://www.vad.be/werkterreinen/preventie/partners/regio.html

En waarom de buurtbewoners niet gewoon uitnodigen voor drankje in bijvoorbeeld de bodega of een gratis toegangskaart bezorgen?

9. STEEKFICHES

Tot slot zetten we de rol en verantwoordelijkheid van organisator, lokale overheid en preventiewerker op een rijtje.

9.1. Organisator

De rol van deze doelgroep is de belangrijkste. Zij draagt de eindverantwoordelijkheid van het evenement en moet er dus voor zorgen dat alle aspecten op voorhand bekeken zijn en beschreven worden. Zij staan er voor in dat alle maatregelen daadwerkelijk gevolgd worden zodat de veiligheid en de gezondheid van de bezoekers verzekerd is.
Sleuteltaken 1. Aanduiden van eindverantwoordelijken voor EHBO, capaciteitsbepaling, toogwerking... 2. Ontwikkelen van een constructieve samenwerking met alle partners 3. Kennis hebben van alle wetten die betrekking hebben op het organiseren van een fuif of evenement, zoals de wetgeving rond het verstrekken van alcohol, persoonscontrole... 4. Verzekeren dat alle medewerkers hun verantwoordelijkheid en de wetgeving kennen en vorming krijgen om deze te maximaliseren 5. Overwegen om een bewakingsdienst of vrijwilligers in te schakelen 6. Eerste hulp bij ongevallen voorzien 7. Niet-alcoholische dranken voorzien aan een lagere prijs dan de alcoholische dranken en bekijken of gratis waterverstrekking mogelijk is 8. Samenwerken met preventiewerkers om vorming te voorzien voor medewerkers en preventieboodschappen te ontwikkelen 9. Overwegen om een peer supportorganisatie in te zetten 10. Bezoekers informeren over gezondheidsrisico's en wat te doen wanneer het fout gaat 11. Mogelijkheden overwegen om uitgaanders veilig thuis te krijgen 12. Afspraken maken met de politie over toezicht rond de fuiflocatie, verkeerscontroles, deurbeleid, vervolgingsprocedures en contactopname.

9.2. Lokale overheid

De rol van de lokale overheid is de veiligheid van de bezoekers te verzekeren. Ze is verantwoordelijk voor het globale beleid rond het organiseren van events en de controle op de naleving van de wet.
Sleuteltaken 1. Zaaluitbaters adviseren over hoe zij een veilige fuifzaal kunnen verzekeren 2. Een eenduidig uitgaansbeleid voorzien met heldere procedures voor de organisatie van een fuif of evenement 3. Een meldingsprocedure uittekenen 4. Een evaluatievergadering met alle betrokkenen plannen 5. De burgemeester bepaalt het medisch dispositief 6. Organisatoren aanmoedigen om transport naar huis te voorzien door randvoorwaarden te creëren of zelf transport te regelen (bijvoorbeeld door financiële middelen te voorzien) 7. Organisatoren aanmoedigen om preventiemaatregelen te voorzien 8. Verzekeren dat de bewakingsagenten van een vergunde organisatie zijn

9.3. Preventiewerker

De rol van preventiewerkers is garanderen dat de alcohol- en drugthematiek op de agenda staat bij het organiseren van een evenement, aanleveren van preventiemateriaal, ondersteunen, adviseren en informeren van organisatoren die preventiemaatregelen willen treffen
Sleuteltaken 1. Aanmoedigen om preventieboodschappen voor, tijdens en na de fuif of clubavond te geven 2. Overwegen of het relevant is om een peer supportorganisatie in te zetten 3. Ervoor zorgen dat alle partners op de hoogte zijn van de wetgeving rond alcohol en andere drugs, nieuwe trends binnen druggebruik en risico's. 4. Promoten van vorming over alcohol en andere drugs (bijvoorbeeld EHBDu) voor deurpersoneel en medewerkers 5. Ondersteuning bieden bij het ontwikkelen van preventieboodschappen 6. Preventiemateriaal aanbieden 7. Oog hebben voor de criteria van een goede preventieboodschap 8. Op de hoogte zijn van de nieuwste ontwikkelingen in alcohol- en drugthematiek (op basis van de verschillende websites van VAD)

BIJLAGEN

KENNIS VERWERVEN EN VORMING OVER (DRUG)PREVENTIE TIJDENS HET UITGAAN

VAD

Eén van de kernfuncties van VAD is deskundigheidsbevordering. Concreet wil dit zeggen dat preventiewerkers o.a. vormingen kunnen volgen om zelf met deze vorming aan de slag te gaan bij intermediairen.

Werkwijze®
Werkwijze® is het vormingsaanbod over alcohol en andere drugs voor Vlaanderen. Het wil de praktijk van het preventiewerk en de hulpverlening ondersteunen en bijdragen tot een optimale professionalisering van het werkveld. De kwaliteit van het vormingsaanbod wordt gegarandeerd door de inbreng van vele ervaren en deskundige medewerkers uit de alcohol- en drugsector en aanbelangende sectoren. Werkwijze® richt zich op al wie werkzaam is in de sector: preventiewerkers, hulpverleners en 'vertegenwoordigers uit de maatschappelijke sectoren (onder meer jeugdwerk, uitgaansleven, lokaal beleid enzovoort).

Vormingsmateriaal en achtergrondinformatie

Train-de-trainer Drugs etc.
Drugs etc. is een info- en trainingspakket en geeft productinfo over alcohol, cannabis, cocaïne, GHB en ketamine, gokken, heroïne, LSD, psychoactieve medicatie, smartdrugs, speed, vluchtige snuifmiddelen en XTC: woord én beeld, plus praktische tips voor wie een productinfosessie wil geven. Ook de plaats van productinfo binnen preventie wordt besproken.
Daarnaast gaat Drugs etc. ook in op de geschiedenis van middelengebruik en gokken, cijfergegevens, problematisch en niet-problematisch gebruik, beleid en wetgeving, preventie, vroeginterventie, hulpverlening en harm reduction.
Drugs etc. richt zich naast preventiewerkers en hulpverleners ook naar sleutelfiguren in de maatschappelijke sectoren, bijvoorbeeld jeugdwerkers.

Train-de-trainer EHBDU
De vorming Eerste Hulp bij Drugincidenten (EHBDU), gericht naar intermediairen in het uitgaansleven, bouwt verder op internationale hulpverleningsrichtlijnen zoals deze gehanteerd worden door het Rode Kruis Vlaanderen. De richtlijnen EHBDU zijn een specifieke toepassing van algemene vorming EHBO voor alcohol- en druggebonden gezondheidsproblemen in de uitgaanscontext. Inhoudelijk focust de vorming EHBDU op specifieke productkennis, uitgaansdrugs, druggebonden oorzaken bij gezondheidsproblemen en psychosociale hulp en de organisatie van en randvoorwaarden voor eerste hulp.

Train-de-trainer Alcohol en drugs aan de toog, hoe deal je ermee?
De toogwerking is één van de belangrijkste inkomsten in het jeugdhuis. Maar in tegenstelling tot de commerciële jongerencafés heeft het jeugdhuis ook een belangrijke pedagogische rol. Logisch dat de jeugdhuismedewerkers zich dus vragen stellen hoe ze zowel kunnen instaan voor de gezondheid en het plezier van hun bezoekers, als voor de inkomsten om hun werking te ondersteunen.
Inhoudelijk komen volgende topics aan bod in de vorming: wetgeving die relevant is voor de toogwerking in jeugdhuizen, concrete aanbevelingen om verantwoord te schenken in het jeugdhuis, praktijkvoorbeeld, leren een verzoek te weigeren.

Drugs etc.
Dit pakket, bedoeld voor preventiewerkers, hulpverleners en sleutelfiguren in de maatschappelijke sectoren, bevat twaalf folders met beknopte productinfo, twaalf fact sheets en een cd-rom met uitgebreide productinfo, een brochure over de geschiedenis van middelengebruik en gokken, cijfergegevens, problematisch en niet-problematisch gebruik, beleid en wetgeving, preventie, vroeginterventie, hulpverlening en harm reduction..., en zes didactische fiches met praktische tips voor het geven van productinfosessies in het onderwijs, op het werk, in het jeugdwerk, in de bijzondere jeugdzorg, voor ouders en voor cliënten (psycho-educatie). Brochure en folders zijn ook los te verkrijgen.

Op elk vlak de juiste aanpak. Uitgaansleven.
Een lokaal alcohol- en drugbeleid. Schakel jezelf in! is een reeks publicaties om sleutelfiguren in de maatschappelijke sectoren te ondersteunen bij de realisatie van een lokaal alcohol- en drugbeleid: het uitgaansleven is één publicatie hiervan. Basisidee is dat niet alleen de uitbouw van een beleid per maatschappelijke sector belangrijk is, maar vooral ook de onderlinge afstemming en samenwerking. Immers, iedereen kan dan vanuit zijn eigen invalshoek een rol spelen bij het bespreekbaar maken, voorkomen en verhelpen van alcohol- en drugproblemen.

Juridische handvatten voor het gebruik en misbruik van alcohol en andere drugs in het jeugdwerk.
Deze brochure bevat juridische achtergrondinformatie voor jeugdwerkers die meer willen weten over de drugwetgeving en de rechten en plichten van jeugdwerkers. Deze publicatie werd recent herwerkt.

Partywise. Kwantitatief onderzoek naar trends in druggebruik in het uitgaansleven-2003.
Partywise. Kwalitatief onderzoek naar trends in druggebruik in het uitgaansleven-2004.
Het eerste rapport is de neerslag van een 'trendonderzoek' in het Vlaamse uitgaansleven tijdens de zomer van 2003. Het onderzoek bevat cijfergegevens, beschrijvende resultaten en een eerste aanzet tot preventie.
Het tweede rapport beschrijft de resultaten van de interviews afgenomen bij sleutelfiguren uit het uitgaansleven en de uitgaanders. In het laatste onderdeel wordt een koppeling gemaakt naar het vorige onderzoeksrapport en worden aanbevelingen voor preventie geformuleerd.

XTC dossier
Dit dossier bevat een literatuurstudie over de populaire dansdrug XTC en verwoordt de visie van de gespecialiseerde alcohol- en drugsector. O.a. de volgende items komen, onder andere, aan bod: historiek, farmacologie, risico's en setting.

Pill testing
In het dossier pill testing wordt pill testing gekaderd binnen de globale harm-reductionstrategie. De verschillende testmethoden (marquistest, chromatografische tests en visuele pilidentificatie) worden besproken en met elkaar vergeleken. In het overzicht van de verschillende pill-testingprojecten in de EU wordt ingegaan op het wettelijk kader en de inhoudelijke projectgegevens zoals organisatorische structuur, activiteiten, betrokken organisaties en projectresultaten. Het betreft hier zowel projecten die ontstaan uit de dance scene als (semi-)professionele projecten opgestart met overheidssteun. Ten slotte worden ook alle argumenten pro en contra pill testing naast elkaar gelegd.

Basisdossier harm reduction
Dit is een basisdossier dat zich vooral toespitst op de inhoud en de betekenis van het begrip. Daarnaast bevat dit dossier een overzicht van de belangrijkste argumenten van voor- en

tegenstanders van harm reduction en is er een overzicht opgenomen van harm reduction-initiatieven in binnen- en buitenland.

Bedrogen? Folder.
Folder in de vorm van een cd-singlehoesje en zes insteekkaarten met info over uitgaansdrugs en risico's bij gebruik.

VAD-bibliotheek
De VAD-bibliotheek omvat een collectie van meer dan 10.000 boeken, brochures, rapporten, congresverslagen, folders, elektronische informatiebronnen en 80 tijdschriften.
Onder de noemer FLORIS (Flemish On-line Resource Inventory on Substance Abuse) biedt de bibliotheek drie databanken aan. Behalve de boekencatalogus is er een digitale bibliotheek met documenten die full text beschikbaar zijn op internet, en een databank met een inventaris van de belangrijkste Belgische wetteksten.
De bibliotheek van VAD is toegankelijk voor alle geïnteresseerden van maandag tot en met donderdag van 13u30 tot 16u30. Meer info http://www.vad.be/bibliotheek/index.html

Externe organisaties

Regionale en lokale preventiewerkers
Voor info i.v.m. vormingen op maat voor organisatoren van events, clubuitbaters... of ondersteuning van het beleid neem je best contact op met de regionale preventiewerker van je regio (http://www.vad.be/werkterreinen/preventie/partners/regio.html).

Syntra's
In het kader van de bewakingswet werd in 1999 een aantal vereisten opgesteld inzake beroepsopleiding en ervaring voor het uitoefenen van een leidinggevende of een uitvoerende functie in een bewakingsonderneming of interne bewakingsdienst. Om deze functie te mogen uitoefenen moet men eerst de cursus 'basis bewaking' volgen, aansluitend gevolgd door de cursus 'Persoonscontrole'. Deze cursus is bestemd voor allen die een functie in de bewakingssector willen uitoefenen, belast met het uitoefenen van activiteiten van persoonscontrole en die reeds in het bezit zijn van een getuigschrift basis bewaking
De cursussen worden aangeboden door de Syntra's, een vormingsinstituut voor KMO erkend door de Vlaamse regering, die hiertoe een erkenning hebben gekregen vanuit de Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken, Algemene Directie Veiligheids- en Preventiebeleid.

VFJ
Fuiven van A tot Z is een cursus voor iedereen die een antwoord wil op de vraag wat er allemaal komt kijken bij de praktische organisatie van een fuif. In de cursus wordt een checklist opgemaakt en onderzocht wat er allemaal nodig is om een goede fuif te organiseren: planning, promotie, budget, licht- en geluidsinstallatie, muziek (deejays), zaalinrichting en evaluatie. Maar fuiven is meer dan "feesten alleen". Er zijn tal van wettelijke verplichtingen waaraan je moet voldoen: SABAM en billijke vergoeding betalen, drank- en alcoholvergunning aanvragen, verzekering(en) afsluiten, geluidshinder vermijden enzovoort. Maar een fuif moet ook een veilige plaats zijn voor jongeren, zonder vechtpartijen, agressie, vandalisme, diefstal en drugs!
Elke fuiforganisator of (jeugdwerk)organisator kan VFJ inhuren om deze cursus (3 uren) te organiseren (voor een 10-tal personen). Kostprijs: € 110 (een fuifbrochure per deelnemer kost bijkomend € 8. Meer info: www.vfj.be.

Rode Kruis

Eerste hulp kan je leren! Eerste hulp is makkelijker dan je vaak denkt. Het is een combinatie van een beetje weten en voldoende oefenen. Onder begeleiding van ervaren lesgevers van het Rode Kruis kan je de volledige opleiding Eerste Hulp Bij Ongevallen volgen. Dit kan in één ruk of in twee keren. De opleiding is namelijk uitgesplitst in twee delen: levensbedreigende situaties en niet-levensbedreigende situaties. Als je slaagt, krijg je een brevet dat bewijst dat je een complete eerstehulpverlener bent. Tijdens de opleiding wordt gebruik gemaakt van levensechte reanimatiepoppen en ongevalsimulanten die bijvoorbeeld een hartaanval realistisch uitbeelden. Daarnaast is er didactisch materiaal zoals dia's met nagebootste situaties, die het vertrekpunt zijn voor oefeningen.

Meer info: www.rodekruis.be; leergangen@redcross-fl.be

www

VAD

www.vad.be

VAD, Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen, overkoepelt het merendeel van de Vlaamse organisaties die werken rond de thematiek van alcohol, illegale drugs, psychoactieve geneesmiddelen en gokken, elk vanuit hun eigen invalshoek: opzetten van registratie of onderzoek, uittekenen van preventieprogramma's, hulp op maat, ... VAD tracht dit alles op elkaar af te stemmen. Cruciaal hierbij zijn studie en onderzoek, uitstippelen van een preventie- en hulpverleningsaanpak, informatieverstrekking, vorming en beleidsvoorbereiding. En communicatie daarover. Zo tracht VAD de Vlaamse bevolking in het algemeen en sleutelfiguren in het bijzonder deskundiger te maken in het omgaan met alcohol, illegale drugs, psychoactieve medicatie en gokken.

DE DRUGLIJN
078-15-10-20

www.druglijn.be

De DrugLijn, een initiatief van VAD, is dé telefoonlijn waar iedereen – anoniem en vertrouwelijk – terechtkan met vragen over drank, drugs, pillen en gokken. Oproepen worden beantwoord door een team vaste medewerkers en vrijwilligers, van maandag tot vrijdag van 12 uur tot 21 uur, en op zaterdag van 15 uur tot 21 uur. Gesloten op zon- en feestdagen. De website biedt alle informatie over drank, drugs , pillen of gokken en over de DrugLijn zelf. Ook het laatste nieuws kan je hier terugvinden.

WWW.PARTYWISE.BE

www.partywise.be

Dit informatie- en sensibiliseringsproject voor zowel het brede uitgaanspubliek als clubuitbaters en organisatoren van evenementen maakt – met nuttige tips in een universeel herkenbare pictogrammentaal – duidelijk dat fun en verstandig feesten perfect kunnen samengaan. Spil van het project is www.partywise.be.

www.gratisdrank.be
In een combinatie van objectieve informatie en Cowboy Henk-humor wil Gratis Drank bij 17- tot 25-jarigen introspectie bewerkstelligen: hoe klaar is de kijk op het eigen drinkgedrag?

www.drugsinbeweging.be
'Drugs in beweging' is een samenwerkingsproject tussen VAD en de zes koepels van de jeugdbewegingen (FOS, VVKSM, KSJ-KSA-VKSJ, KLJ, KAJ en Chiro). Speerpunt is de site www.drugsinbeweging.be, bedoeld voor de leiding van de jeugdbewegingen. U vindt er theoretische info over drugpreventie, praktische tips voor een drugbeleid, werkvormen op maat en doorverwijsinfo.

www.fuifpunt.be
Een aantal landelijke jeugdwerkorganisaties heeft samen met het Steunpunt Jeugd en de Vereniging Vlaamse Jeugddiensten en -consulenten het initiatief genomen om met Fuifpunt te starten. Samen willen ze zich inzetten om het fuifgebeuren in Vlaanderen in al zijn facetten te ondersteunen. Ze richten zich niet alleen tot fuiforganisatoren, maar ook tot beleidsmakers, zaaluitbaters, politie,... kortom iedereen die van dichtbij of ver te maken heeft met fuiven. Concreet willen ze eenduidige, up-to-date informatie verstrekken aan en overleg plegen met de verschillende partijen die bij de organisatie van fuiven betrokken zijn.

Informatie over het organiseren van een fuif vind je ook terug in de brochure *Fuifnummers*, uitgegeven door en verkrijgbaar bij de Vlaamse Federatie van Jeugdhuizen en Jongerencentra.

Bibliografie

1. Bernaert, I., & Kinable, H. (2003). Over jongeren en middelengebruik: de cijfers ontcijferd. Krijtlijnen voor preventie in het onderwijs. Brussel: VAD.

2. Bleeker, A.M., & Jamin, J. (2003). *Peer Education at Dance Events: 'Unity' Do-It-Yourself Guide.* Amsterdam: Jellinek Preventie

3. Brants, D. (2003). Veiligheid bij muziekevenementen in openlucht. In S. Christiaensen, *Brandveiligheid bij muziekfestivals* (55-88). Brussel: Politeia.

4. Calafat, A., Bohrn, K., Juan, M., Kokkevi, A., Maalsté, N., Mendes, F., Palmer, A., Sherlock, K., Simon, J., Stocco, P., Sureda, M.P., Tossmann, P., van de Wijngaart, G. & Zavatti, P.(1999). Nightlife in Europe and recreative drug use: *sonar 98*. Palma de Mallorca: IREFREA

5. Calle, P. (2001). *Medical problems related to recreational drug use at nocturnal parties in Ghent.* Gent: Universtiteit Gent

6. De Bruin, D., Maalsté, N., van de Wijngaart, G. (1998). *Goed fout gaan: Eerste hulp op grote dansevenementen.* Utrecht: Centrum voor Verslavingsonderzoek.

7. De Maeseneire, I., & Rosiers, J. (2003). *Een lokaal alcohol- en drugbeleid: Evaluatie een thema in de kijker.* Brussel: Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen

8. De Maeseneire, I., & Vandenberghe, E. (2003). Drugs etc. achtergrondinformatie. Brussel: Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen.

9. Devriendt, W., & Evenepoel, T. (2002) (niet gepubliceerd werk). *Voorstellingsbundel: Bedrogen? Weet ik veel!* Brussel: Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen

10. DeVriendt, W. (2003). Harm reduction in het uitgaansleven. Een stap te ver of een geschikte toepassing in een gedifferentieerd preventiebeleid? In Y. De Biasio, B. De Ruyver, A. Schleiper, F. Van Der Laenen, G. Vermeulen, *Drugbeleid 2000: drugbeleid Belgische institutioneel bestel, harm reduction* (187-191). Antwerpen-Apeldoorn: Maklu.

11. DeVriendt, W., Evenepoel T., Van Havere T. & Vandecaveye R. (2003) (niet gepubliceerd werk). Persmap: *Partywise.* Brussel: Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen.

12. Duijvestein (2003). *Voorbij label en lifestyle, jongerenmarketing in volwassen perspectief.* Den Haag, Nederland: Stichting Maatschappij en Onderneming.

13. Fuifpunt (2005). Sterke drank

14. Gedownload op 27/04/02005 op de website www.fuifpunt.be/organisator/sterkedrank

15. Geirnaert, M., De Donder, E., De Maeseneire, I., Lambrechts M.-C., Roose, N., Van Baelen, L., & Verstuyf, G. (2002). *Alcohol- en druggebruik: gedifferentieerde aanpak van preventie tot hulpverlening.* Kluwer: Mechelen

16. Heugebaert, H., & Van den Bergh, W. (2002). *Vriendschap als preventie: jacs en jeugddiensten werken met jeugdadviseurs.* Antwerpen: In Petto

17. Huberts, E.L., Cramer, A., Haighton, P., Kortenhorst, P.C., de Loor, A, van Malenstein, L.J., Majoor, L.B.J., Mulder, F., & Verhoef, G.J. (1995). Stadhuis en House: *Handreikingen*

18. *voor gemeentelijk beleid inzake grootschalige manifestaties en uitgaansdrugs.* Rijswijk: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

19. Jung, J. (2001). *Psychology of alcohol and other drugs: a research perspective.* Thousand Oaks: Sage Publications.

20. Kinable, H. (2004). *Bevraging van Vlaamse leerlingen in het kader van een drugbeleid op school: syntheserapport schooljaar 2003-2004.* Brussel: Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen.

21. Kinable, H., & De Maeseneire, I. (2003). *Dossier harm reduction: basisinfo.* Brussel: Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen.

22. Manatu, H. (1999). Sorted: *Guidelines for safe dance parties.* Wellington: Ministry of Health.

23. Meerkerk, G-J. (2002). *Verslag van het onderzoek naar de werkwijze van promotieteams in discotheken en andere uitgaansgelegenheden.* Rotterdam: Instituut voor Onderzoek naar Leefwijzen en Verslaving.

24. Meers, J. (2002). *Fuifnummers: draaiboek voor de organisator.* Antwerpen: Vlaamse Federatie van Jeugdhuizen en Jongerencentra.

25. Olszewski, D., & Burkhart, G. (2002). *Drugs in beeld: Recreatief druggebruik – Een belangrijke uitdaging voor de EU (briefing 6, tweemaandelijks).* Lissabon: EWDD.

26. Pijlman, F.T.A., Krul, J., & Niesink, R.J.M. (2003). *Uitgaan en veiligheid: feiten en fictie over alcohol, drugs en gezondheidsverstoringen.* Utrecht: Trimbos-instituut.

27. Rosiers, J. (2004). *Preventie van alcohol- en andere drugproblemen. Monitoring van activiteiten 2003.* Brussel: Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen.

28. RYD (2005). *Statistieken jonge verkeersslachtoffers.*
Gedownload op 27/04/02005 op http://www.ryd.be/vlaanderen/cijfers.htm

29. Vandenberghe, E. (1998). *Een lokaal alcohol- en drugbeleid: een globale kijk.* Brussel: Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen.

30. Van Havere, T., De Donder, E., DeVriendt, W., Schrooten, J., & Geirnaert M. (2004). Partywise: kwantitatief onderzoek naar trends in druggebruik in het uitgaansleven - 2003. Brussel: Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen.

31. Vercaigne, C., & Walgrave, L. (1995). *Jeugd tussen (sub)culturen en business: een onderzoek naar megadancings, house en de last van recreatie.* Leuven: Katholieke universiteit faculteit rechtsgeleerdheid afdeling strafrecht, strafvordering en criminologie.

32. Vettenburg, N., Huybregts, I., & Vanspauwen, K. (2002). *Mogelijkheden van een fuivenbeleid.* Leuven: onderzoeksgroep Jeugdcriminologie.

33. Vettenburg, N., Burssens, D., Goris, P., Melis, B., Van Gils, J., Verdonck, D., & Walgrave, L. (2003). *Preventie gespiegeld: visie en instrumenten voor wenselijke preventie.* Heverlee-Leuven: Lannoo Campus.

34. Webster, R., Goodman, M., & Whalley, G. (2001). *Safer clubbing: Guidance for licensing authorities, club managers and promotors.*London: Drug Prevention Advisory Service.

Nog interessante literatuur

35. Appel, A. (2002). Handleiding eerst denken... dan schenken. Zoetemeer: SVH

36. Coulson Barr, L. (2002). *Safe party: a guide to delivering a safe party program in your school or community.* Melbourne: Australian Drug Foundation

37. Kilfoyle, M., & Bellis, M.(1998). Club Health: *The Health of the Clubbing Nation. Liverpool:* Liverpool:University of Liverpool.

38. s.d. (1993). Guide to health; safety and welfare at pop concerts and similar events. London: Home Office.

39. Stoele, M., Verdurmen, J., & Maalsté, N. (2004). *Edam-Volendam ontnuchtert: een kwalitatief onderzoek naar uitgaansleven en middelengebruik in Edam-Volendam.* Rotterdam-Utrecht: Instituut voor Onderzoek naar Leefwijzen en Verslaving en Trimbos-instituut.

40. Van de Luitgaarden, J., & Knibbe, R.A. (2003). *Schenker-trainingen: toepassing en effectiviteit.* Maastricht: Universiteit Maastricht.

41. Van Erp, A. (1998). *Handreiking Veilig Uitgaan: een instrument voor samenwerking tussen lokale partners.* Den Haag: Ministerie van Justitie

Websites

www.alcoholpreventie.nl

www.alcoholreclame.nl

www.bivv.be

www.bob.be

www.druglijn.be

www.drugsinbeweging.be

www.dus.to

www.eurocare.be

www.fuifpunt.be

www.gratisdrank.be

www.jeugdadviseurs.be

www.mja.be

www.partywise.be

www.ryd.be

www.steunpuntjeugd.be

www.unitydrugs.nl

www.vad.be

www.vfj.be

www.vigilis.be